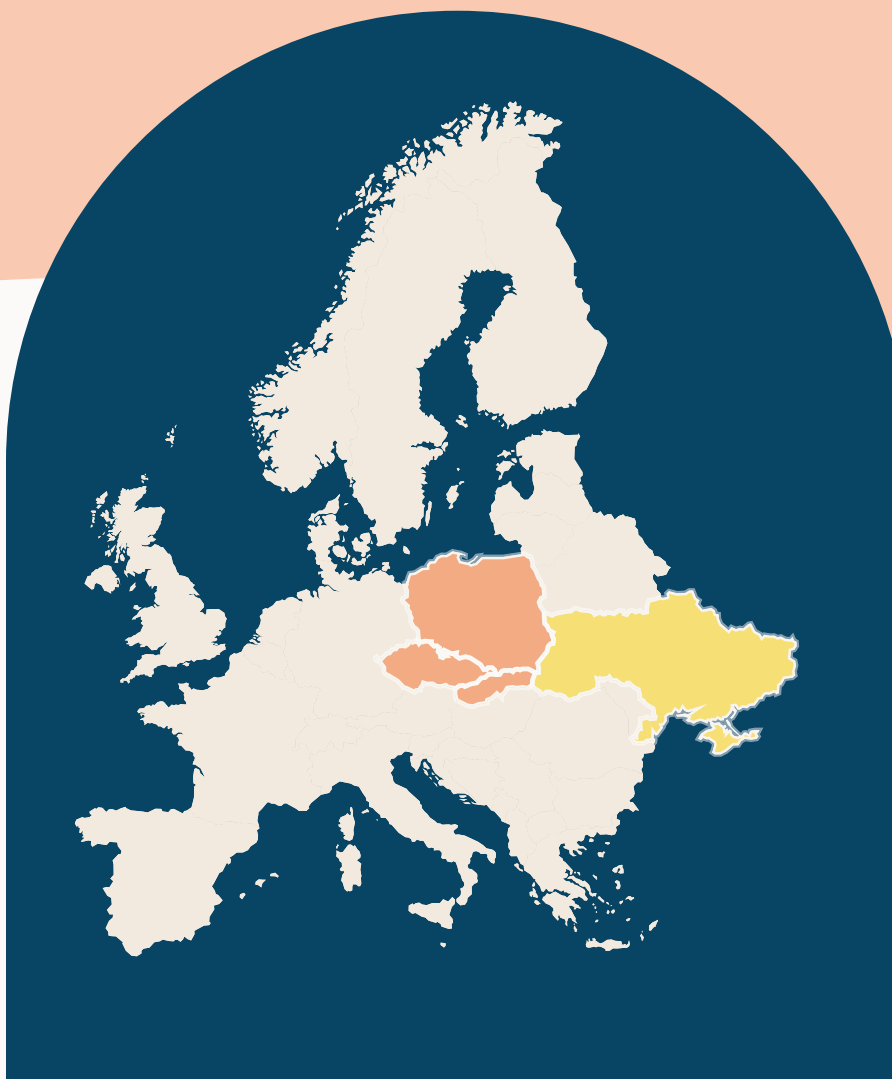

НАЙКРАЩІ ПРАКТИКИ СПІВПРАЦІ

ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ З МІСЦЕВОЮ ВЛАДОЮ
ДЛЯ АДВОКАЦІЇ ПИТАНЬ
УКРАЇНСЬКИХ ВОЄННИХ МІГРАНТІВ

ЛЬВІВ, 2024

НАЙКРАЩІ ПРАКТИКИ СПІВПРАЦІ

ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ З МІСЦЕВОЮ ВЛАДОЮ
ДЛЯ АДВОКАЦІЇ ПИТАНЬ УКРАЇНСЬКИХ ВОЄННИХ МІГРАНТІВ

ЛЬВІВ, 2024

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКОНАВЦІВ

Міжнародний Вишеградський Фонд

Міжнародний Вишеградський Фонд – це донорська організація, яку у 2000 р. заснували уряди країн Вишеградської групи (Чехії, Угорщини, Польщі та Словаччини). Фонд дотримується бачення президента Вацлава Гавела, президента Леха Валенси та прем'єр-міністра Йозефа Анталла та підтримує регіональну співпрацю організацій громадянського суспільства. Це можливо завдяки грантам, стипендіям і резиденціям художників. Фонд шукає оригінальні підходи, які допомагають регіону прогресувати в семи основних сферах. Це культура, освіта, інновації, демократичні цінності, державна політика, навколишнє середовище та туризм і соціальний розвиток.

Візія Фонду – це Центральна Європа з повним розумінням спільної історії, необхідності взаємної поваги та співпраці заради кращого майбутнього в ширшому європейському контексті.

Міжнародний Вишеградський Фонд підтримує регіональне співробітництво між організаціями громадянського суспільства для розвитку їхніх стосунків, обміну ідеями та сприяння взаєморозумінню. Пропагуючи європейські цінності в Центральній Європі, Фонд працює заради кращого майбутнього.

ГО «МІОК»

Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою (скорочена назва – МІОК) є неприбутковою організацією, яка була створена у 2008 році.

Основною метою діяльності організації є розвиток національної освіти, культури і мови, сприяння підвищенню суспільної та культурологічної активності молоді, всебічна інформаційна, культурна і духовна інтеграція України у світову та європейську спільноти, створення і реалізація регіональних, національних і міжнародних програм і проектів.

Діяльність організації має суспільний характер і реалізується через взаємодію з органами державної влади, місцевого самоврядування, підприємствами, установами, фондами та іншими юридичними особами в Україні та за її межами. Упродовж багатьох років ГО «МІОК» об'єднує зусилля неурядового сектору, науковців і політиків у розробленні рішень для подолання проблем українських емігрантів. Зокрема, протягом першого десятиліття 2000-х років було реалізовано проекти, присвячені захисту інтересів українських трудових мігрантів і їхніх дітей, які залишилися на Батьківщині. Після початку повномасштабного вторгнення росії в Україну МІОК зосередив увагу на питаннях українських воєнних мігрантів, відстежуючи та обговорюючи значення діяльності організацій української діаспори у цих процесах.

Українська ініціатива в Чеській Республіці

Українська ініціатива в Чеській Республіці (Ukrajinská iniciativa v České republice, UICR) – це діаспорна організація, яка займається підтримкою та розвитком українських мігрантів у Чехії та інших країнах Європи; зміцнення партнерства між українською та чеською громадами. Вона є членом Європейського та Світового Конгресу Українців, співпрацює з Посольством України в Чеській Республіці, Міською радою Праги, Урядовою радою національних меншин, різними чеськими громадськими організаціями, зокрема з Мультикультурним центром Праги, Організацією допомоги біженцям, Центром інтеграції, Словом 21. З 1992 р. організація видає часопис «Пороги» для українських мігрантів у Чехії.

Українська ініціатива у Чеській Республіці має тривалу співпрацю з Міжнародним інститутом освіти, культури та зв'язків з діаспорою, проводячи спільні конференції та інші заходи, присвячені питанням міграції, реалізуючи проект «Smart Migration» (2021-2022 pp.), культурні та освітні події.

Фонд «UNITERS»

Фонд «UNITERS» заснований у 2014 р., його місія – надавати допомогу тим, хто її найбільше потребує, зокрема людям похилого віку, матерям із дітьми, які опинилися у складній життєвій ситуації. Зараз при Фонді працює Пункт допомоги біженцям, де вже отримали допомогу понад 220 тис. українських біженців. UNITERS служить волонтерським центром, який об'єднує 3000 волонтерів у Польщі, Україні та інших європейських країнах, сприяючи інтеграції між польською та українською громадами, уможливлюючи взаємодію різними способами.

UNITERS співпрацює з численними організаціями, серед яких Посольство України в Польщі, Європейський Конгрес Українців, Польська медична місія, Гельсінська фундація з прав людини тощо. Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою розпочав свою співпрацю з UNITERS Foundation у поточній проектній роботі.

Союз Русинів-Українців Словацької Республіки

Союз Русинів-Українців Словацької Республіки (СРУСР) має багатий досвід допомоги українцям у Словаччині насамперед в освіті та культурі. У 2012-2014 pp. у межах програми ЄС HUSKROUA/1001/083 URUSR реалізував проект «Словацько-український культурний центр». У 2016-2017 pp. у межах програми транскордонного співробітництва, яка фінансується фондом Норвезького фінансового механізму, URUSR реалізовував проект «Словацько-український інформаційний центр». 28 лютого 2022 р. у місті Пряшів СРУСР у співпраці з ГО «Словацько-українське партнерство» створили Координаційний центр допомоги українським біженцям у Словаччині.

Сотні українських утікачів від війни (90% з них жінки та діти) отримували різну допомогу в Центрі. Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою співпрацює з URUSR, проводячи спільні конференції та інших заходи, присвячені проблемам міграції, культурні та освітні події.

Вступ	4
ЧЕХІЯ	
Динаміка та структура вимушеної міграції з України до Чехії внаслідок повномасштабного вторгнення росії	6
Політика Чехії щодо українських воєнних мігрантів	9
Робота громадського суспільства у допомозі українським вимушеним мігрантам	12
Приклади найкращих практик взаємодії неурядових організацій у Чехії з органами місцевого самоврядування для розв'язання питань українських воєнних мігрантів	14
ПОЛЬЩА	
Динаміка та структура вимушеної міграції з України до Польщі внаслідок повномасштабного вторгнення росії	32
Політика Польщі щодо воєнних мігрантів	34
Роль громадянського суспільства у допомозі українським біженцям	36
Приклади найкращих практик взаємодії неурядових організацій у Польщі з органами місцевого самоврядування для розв'язання питань українських воєнних мігрантів	39
СЛОВАЧЧИНА	
Динаміка та структура вимушеної міграції з України до Словаччини внаслідок повномасштабного вторгнення росії	57
Політика Словаччини щодо воєнних мігрантів	60
Роль громадянського суспільства у допомозі українським біженцям	62
Приклади найкращих практик взаємодії неурядових організацій у Словаччині з органами місцевого самоврядування для розв'язання питань українських воєнних мігрантів	64
Аналітичні висновки	86

ГО «Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою» у партнерстві з українськими громадськими організаціями Польщі, Чехії, Словаччини за підтримки Міжнародного Вишеградського Фонду реалізували проєкт «Найкращі практики співпраці громадських організацій з місцевою владою для адвокації питань українських воєнних мігрантів».

Необхідність його проведення була зумовлена змінами, які відбулися у сучасній світобудові внаслідок широкомасштабної війни, яку розпочала росія проти України 24 лютого 2022 р., що призвело, зокрема, до величезних міграційних потоків втікачів від війни – безпрецедентного з часів Другої світової війни явища – багатомільйонної масової міграції населення та появи вимушених воєнних мігрантів, внутрішньо переміщених осіб (ВПО), шукачів притулку, біженців, переселенців та емігрантів.

Історія за останні пів століття зазнала чимало потужних міграційних криз, але за своїми масштабами, географією, кількісними показниками сучасна українська міграційна криза не має аналогів і значно перевершує всі попередні.

Така ситуація вимагала від світу швидких реакцій на події, змін законодавства, прийняття нових законів. Пригадаймо, що вже 4 березня 2022 р. Рада ЄС активувала Директиву про тимчасовий захист 2001/55/ЄС, що дозволяла особам, які виїхали з України 24 лютого 2022 р. або пізніше, перебувати в країнах ЄС протягом одного року з можливістю продовження до трьох років. Особи з таким статусом отримували право на працю, повноцінний доступ до системи охорони здоров'я, освіти та соціальної допомоги. З часом європейське законодавство щодо осіб зі статусом тимчасового захисту еволюціонувало, з'явилися нові законодавчі ініціативи, спрямовані на інтеграцію українців у країні, яка їх прийняла.

Першими з початком агресії взяли на себе удар міграційних хвиль мільйонів людей країни-сусідки України, зокрема Польща, Чехія, Словаччина, які зуміли для допомоги нашій державі та для подолання проблем українських воєнних мігрантів мобілізувати весь свій внутрішній ресурс.

Важливим фактором успішної імплементації законодавчих ініціатив щодо українських вимушених мігрантів у цих країнах стала взаємодія влади з громадянським суспільством – і тих громадських організацій, що постали після звільнення від комуністичної ідеології, розвиваються й утверджуються, і тих, що лише недавно завершили процес своєї інституціоналізації.

Європейська комісія ще у 2001 р. проголосила громадську участь одним із п'яти базових принципів належного управління й у Білій книзі зазначено, що «якість, актуальність та ефективність політики ЄС залежить від забезпечення широкої громадської участі на всіх ланках політичного ланцюжка – від задуму до імплементації». Саме на цьому та на інших європейських постулатах

демократичних суспільств вибудовується діалог щодо втікачів від війни і, як результат, реалізуються практики співпраці громадських організацій з місцевою владою, в тому числі й для адвокації питань українських воєнних мігрантів. До цих процесів було залучено найрізноманітніші структури – від давніх із довготривалою історією діяльності (адже саме ці країни мають автохтонне українське населення і саме у цих країнах працюють закони щодо нацменшин) до новітніх, які постали в результаті трудової та воєнної міграції з України. Така взаємодія органів влади та ГО засвідчила, що у країнах розвинутої демократії «громадянське суспільство за своєю суттю є формою організованого і цілеспрямованого впливу суспільства на реалізацію державної політики через свої інститути...»

Чотири воркшопи за участю партнерів проєкту, що відбулися у Празі, Варшаві та Пряшеві, до яких було залучено близько сорока ГО з Польщі, Чехії та Словаччини, підтвердили ефективність такої співпраці. Це були потужні майстерні, які дозволили учасникам обмінятися досвідом, актуалізувати нові виклики, продискутувати проблемні питання та визначити найкращі практики співпраці громадських організацій із місцевою владою для адвокації питань українських воєнних мігрантів. Поширення безцінного досвіду партнерів проєкту та дисемінація набутих знань серед ГО інших країн Європи допоможуть їм у розробці та імплементації нових дорожніх карт і збільшенні ефективності діяльності.

Військові та політичні експерти кваліфікують цю війну як війну на виснаження а, отже, перспективи її завершення в найближчий період часу немає. А це, як наслідок, призведе до чергового збільшення еміграції і пошуку нових умов для життя людей в Україні, що втратили житло і перебували тривалий час у небезпечних зонах, ризикуючи життям.

Таким чином, результати цього проєкту, викладені в аналітичному звіті, зможуть бути також корисними для використання і в Україні, зокрема для громадських організацій, що практикують допомогу внутрішньо переміщеним особам, потік яких не зменшується.

ГО «МІОК» висловлює вдячність Міжнародному Вишеградському Фонду за підтримку проєкту.

Також дякуємо партнерам за спільнодію у реалізації проєкту, що стало запорукою його успіху:

- Українській ініціативі в Чеській Республіці та її лідерові Богданові Райчинцю;
- Фундації «Uniters» (Польща) та голові Галині Адрушков;
- Союзу русинів-українців Словацької Республіки та голові Павлові Богдану.

Динаміка та структура вимушеної міграції з України до Чехії внаслідок повномасштабного вторгнення росії

Від початку повномасштабного вторгнення росії на територію України у лютому 2022 р. досить багато українських військових мігрантів знайшли притулок і міжнародний захист у Чеській Республіці. Станом на серпень 2024 р. сукупна кількість поданих заявок від українських вимушених мігрантів для отримання статусу тимчасового захисту в Чехії становила дещо більш як 615 тис., з яких 370,9 тис. були офіційно зареєстровані у цій країні¹.

Динаміка надання статусу тимчасового захисту військовим мігрантам з України характеризувалася зростанням чисельності від березня 2022 р. до лютого 2023 р. За цей період число біженців збільшилося на майже 200 тис. осіб. Але від березня 2023 р. спостерігалось падіння обсягів прибулих і стабілізація їх числа на рівні 330–380 тис. Така тенденція тривала до червня 2024 р. (рис 1). Причинами цього стало повернення військових мігрантів до України або їхній переїзд до інших країн.

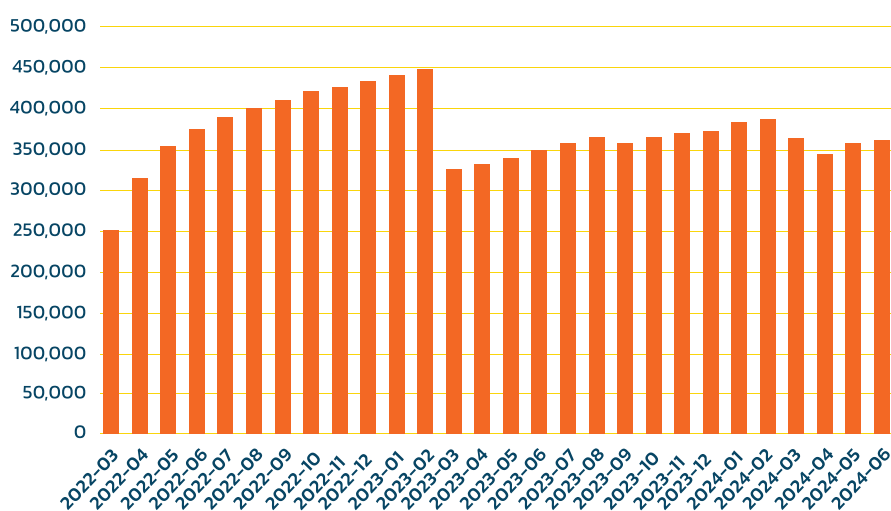

Рис. 1.
Чисельність громадян України на території Чеської Республіки з дійсним статусом тимчасового захисту (станом на кінець місяця), кількість осіб, 2022–2024 рр.²

Дані Eurostat³ демонструють, що більшість українських вимушених мігрантів отримали статус тимчасового захисту за перші два квартали 2022 р. Зокрема за перше півріччя 2022 р. цей статус надали для понад 83%, або 370 тис., прибулих. У 2023 р. число біженців зі статусом тимчасового захисту суттєво скоротилося – до близько 100 тис. осіб, що становило менш як 20% від загальної кількості за 2022–2023 рр. (рис. 2).

¹ UNHCR (2024). Ukraine Refugee Situation – Data Explanatory Note. Operational Data Portal. URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine#category-25-520683>

² Eurostat (2024). Data Browser. Beneficiaries of temporary protection at the end of the month by citizenship, age and sex – monthly data. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/MIGR_ASYTPSM_custom_7394287/default/table?lang=en

³ Eurostat (2024). Data Browser. Decisions granting temporary protection by citizenship, age and sex – quarterly data. Statistics. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/bookmark/684d8bce-a18d-4ac7-a3c0-69f2b38f2770?lang=en>

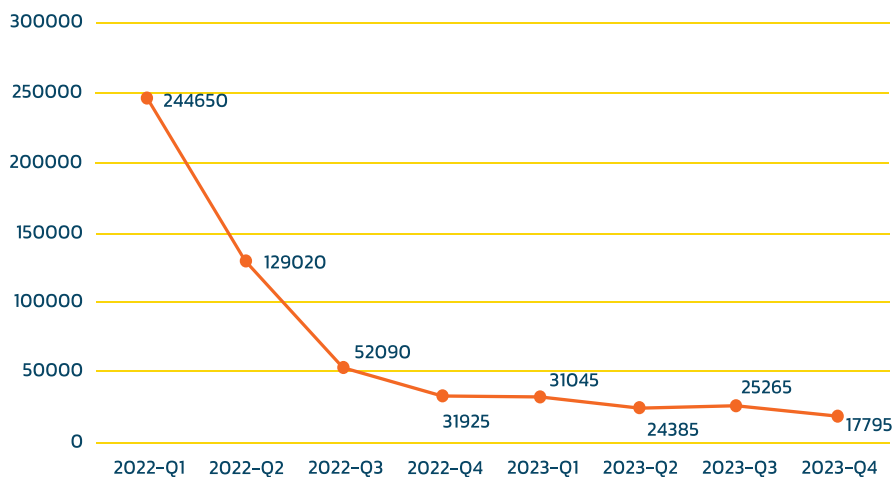

Рис. 2.
Динаміка позитивних рішень щодо надання статусу тимчасового захисту громадянам України, кількість рішень, квартальні дані, 2022-2023 рр.

Серед вимушених мігрантів зі статусом тимчасового захисту переважали жінки (62%) над чоловіками (38%). Це відношення встановилося у 2022 р., коли до Чехії переїхала основна частина мігрантів. Однак у 2023 р. динаміка поміж статями змінилася – стала більш збалансованою. Чоловіків було вже 44%, а жінок – 56% (рис. 3).

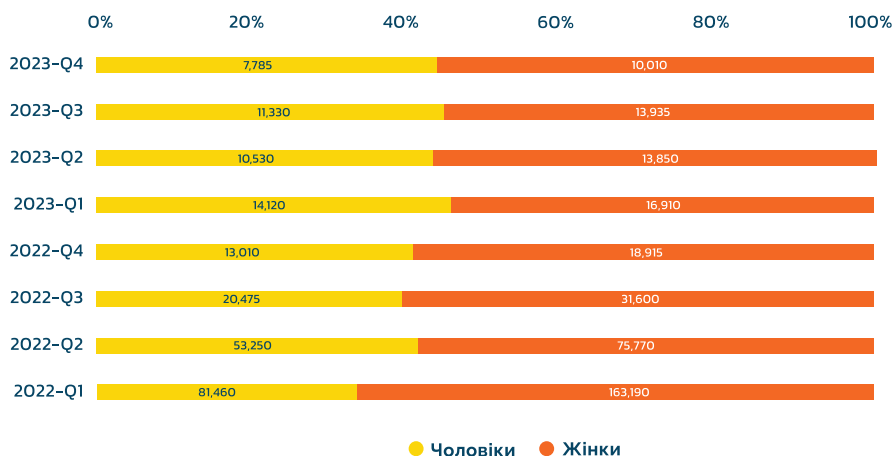

Рис. 3.
Динаміка позитивних рішень щодо надання статусу тимчасового захисту громадянам України, гендерний розподіл, квартальні дані, 2022-2023 рр.⁴

Аналіз статистики *Eurostat* стосовно частки українських дітей, що прибули до Чеської Республіки у 2022-2023 рр., показав, що більшість із них – це діти до 14 років (73%). Натомість дітей віком від 14 до 17 рр. було 27%. Основна частина дітей прибула упродовж перших двох кварталів 2022 р., а їхня загальна частка за два роки становила 31% від усіх воєнних мігрантів, що прибули до держави.

⁴ Eurostat (2024). Data Browser. Decisions granting temporary protection by citizenship, age and sex (Male & Female) – quarterly data. Statistics. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/bookmark/d13f30bd-749d-4625-abff-b15eb74451a?lang=en>

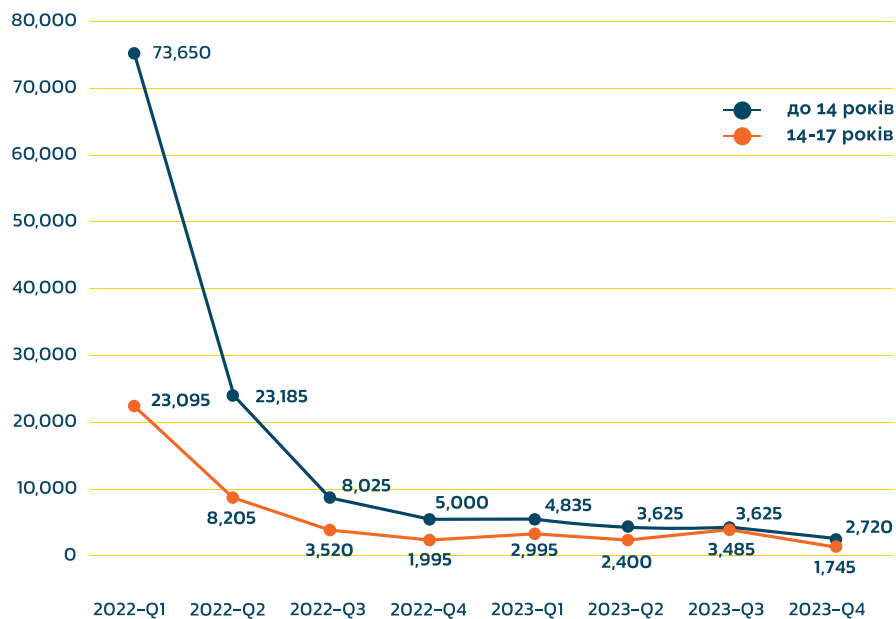
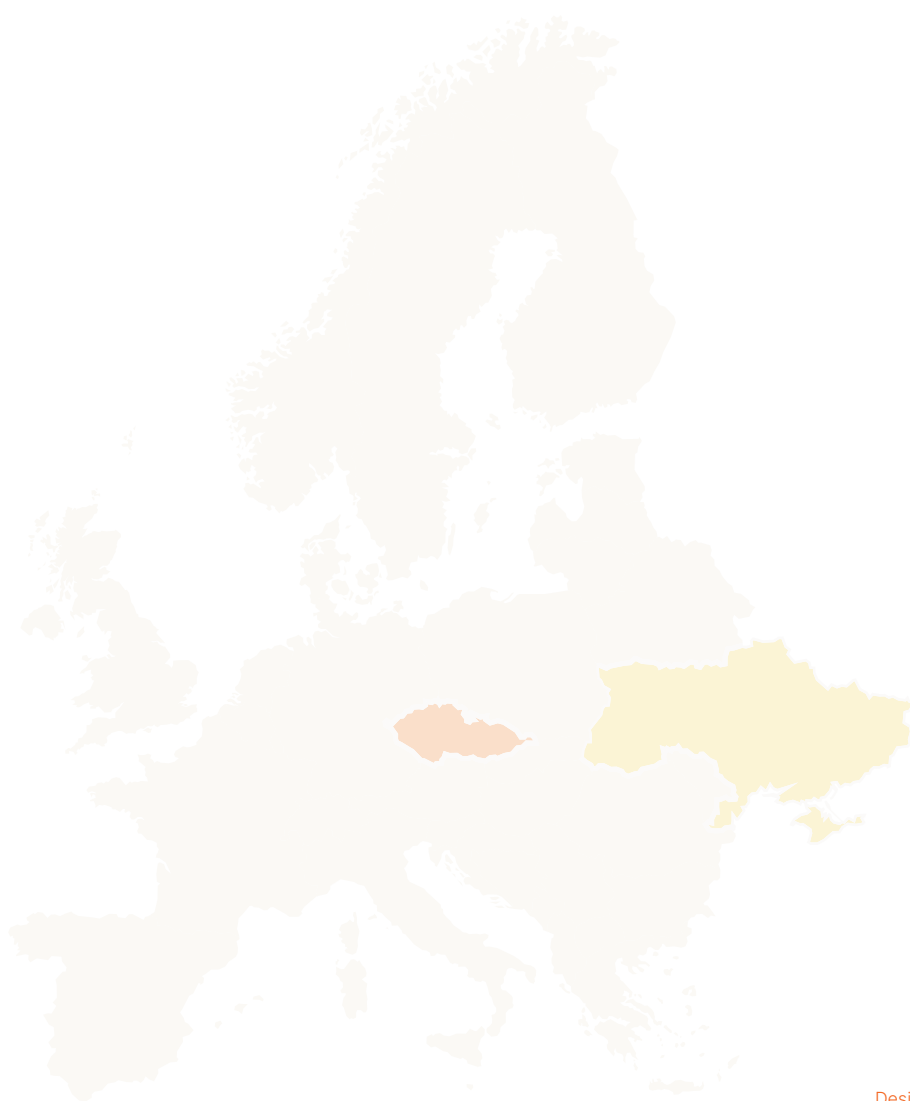

Рис. 4.
Динаміка
позитивних
рішень щодо
надання статусу
тимчасового
захисту
українським
дітям, віковий
розподіл (до
14 років та від
14 до 17 років),
квартальні дані,
2022-2023 рр.⁵

Designed by Freepik

⁵ Eurostat (2024). Data Browser. Decisions granting temporary protection by citizenship, age and sex (Less than 14 years & From 14 to 17 years) – quarterly data. Statistics. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/bookmark/bcf76946-b9e6-473c-a98d-9a599ecaa09c?lang=en>

Політика Чехії щодо українських військових мігрантів

Рада Європейського Союзу прийняла Імплементативне рішення № 2022/382 від 4 березня 2022 р. як відповідь на хвилю військових мігрантів з України, гарантувавши надання статусу тимчасового захисту за статтею 5 Директиви 2001/55/ЄС. Чеська Республіка – одна з перших держав у Європі, що розпочала підготовку та прийняття своїх внутрішніх нормативних актів для забезпечення українцям відповідного статусу.

Парламент Чехії 21 березня 2022 р. прийняв закон № 65/2022 «Про деякі заходи у зв'язку зі збройним конфліктом на території України, спричиненим вторгненням військ РФ». Він (неформальна назва «Закон про Україну», або «Lex Ukraína») став основним нормативно-правовим актом у сфері захисту українських біженців. Загалом закон включав такі положення:

- тимчасовий захист надає на один рік Міністерство внутрішніх справ або поліція Чеської Республіки;
- вільний доступ до ринку праці та допомога у працевлаштуванні (Агентство з розвитку бізнесу та інвестицій створило платформу Jobs4UA.cz, яка поєднала чеські компанії та українців, що шукають роботу);
- право на допомогу з безробіття;
- гуманітарна та соціальна грошова допомога;
- надання житла, а також фінансова підтримка особам, які приймають українських вимушених мігрантів;
- безкоштовний транспорт.

Додатково українці отримали право на безкоштовне медичне страхування та рівний і вільний доступ до освітнього процесу для дітей. Крім цього, військові мігранти, що перебували у складній фінансовій ситуації, отримали виплати через Бюро праці, сума яких коливалася у межах 300-400 крон на день.⁶

Важливими стали гарантії у сфері охорони здоров'я і запровадження системи заходів щодо дітей віком до 15 років, що прибули до Чеської Республіки без законних опікунів.⁷ Створення відповідної системи умов для забезпечення права на роботу без будь-яких дозволів було окремо нормативно закріплено у Законі № 66/2022 від 21 березня 2022 р. «Про заходи у сфері зайнятості та соціального захисту у зв'язку зі збройним конфліктом на території України, спричиненим вторгненням військ РФ». У ньому осіб зі статусом тимчасового захисту визначено учасниками законодавства про працю, що дає їм право працювати на рівних умовах із громадянами Чеської Республіки.⁸

⁶ Мотрук С. (2023). Політика Чеської Республіки щодо біженців російсько-української війни: головні тенденції та нові виклики. *European historical studies*, 25 (2), 59-73.

⁷ Zakony pro lidi (2024). Fragment #f7372432 zákona č. 65/2022 Sb. o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2022-65#f7372432>

⁸ Zakony pro lidi (2024). Fragment #f7372507 zákona č. 66/2022 Sb. o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace – nění odo1.07.2024. URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2022-66#f7372507>

Одним з основних елементів державної політики Чехії для працевлаштування громадян з України була організація безкоштовних мовних курсів. Це надало можливість переміщеним, що зареєстровані у пошуках роботи, подати запит на фінансування курсів із чеської мови. Уряд встановив положення про надання допомоги «dávka» для мігрантів, чиї доходи не дозволяють забезпечити базові життєві потреби. Водночас можливістю для пошуку роботи була реєстрація в Чеському управлінні праці. Для воєнних мігрантів був забезпечений широкий спектр умов під час працевлаштування: справедливе та рівне ставлення з боку чеських працедавців, праця відповідно до трудового договору, питання оплати праці та гарантія її мінімального розміру, безпечні умови, наявність медичного і соціального страхування та оплачувана відпустка. Вищий законодавчий орган Чеської Республіки нормативно зафіксував, що при порушенні трудових прав необхідно звернутися до Міністерства праці і соціальних справ та Державної інспекції праці.⁹

Чехія сприяла інтеграції та адаптації вимушених мігрантів до нових умов життя також завдяки безоплатним юридичній та психологічній допомозі. По-перше, Міністерство внутрішніх справ Чехії створило двомовний сайт для громадян з України, які перебувають на її території. По-друге, з'явилися різні програми з мовлення українською мовою на радіо та телебаченні. По-третє, було створено додатки для мобільного користування – Smart Migration і Umapa.¹⁰

Згодом парламент Чехії прийняв Закони № 175/2022, № 198/2022 і № 206/2022, які стосувалися створення національної системи умов прийому та інтеграції вимушених мігрантів. Це були різноманітні заходи для якіснішого забезпечення доступу до послуг та визначення до них вимог, а також питання надання житла як державної послуги. Такі закони стали послідовним доповненням першочергового варіанту «Lex Ukraine», а внесені до нього зміни запроваджуються поетапно.¹¹

Наприкінці 2023 р. Чехія прийняла положення, яке продовжить тимчасовий захист для воєнних мігрантів з України до 2025 р. Для цього українцям слід зареєструватися на вебсайті Міністерства внутрішніх справ Чехії. Цей статус надалі надаватиме переселенцям доступ до ринку праці, державного медичного страхування, навчання та інших соціальних послуг. З липня поточного року набудуть чинності зміни щодо підтримки розміщення мігрантів і розрахунку гуманітарної фінансової допомоги в Чехії, визначені в законодавчій поправці, відомій як «Lex Ukraine V».¹²

Таким чином, завдяки своєчасній та широкій законодавчій діяльності Чехія змогла створити та реалізувати сприятливі умови для інтеграції й адаптації українських вимушених мігрантів, які часто протягом двох років від початку повномасштабного вторгнення обирали цю країну як основне місце перебування.

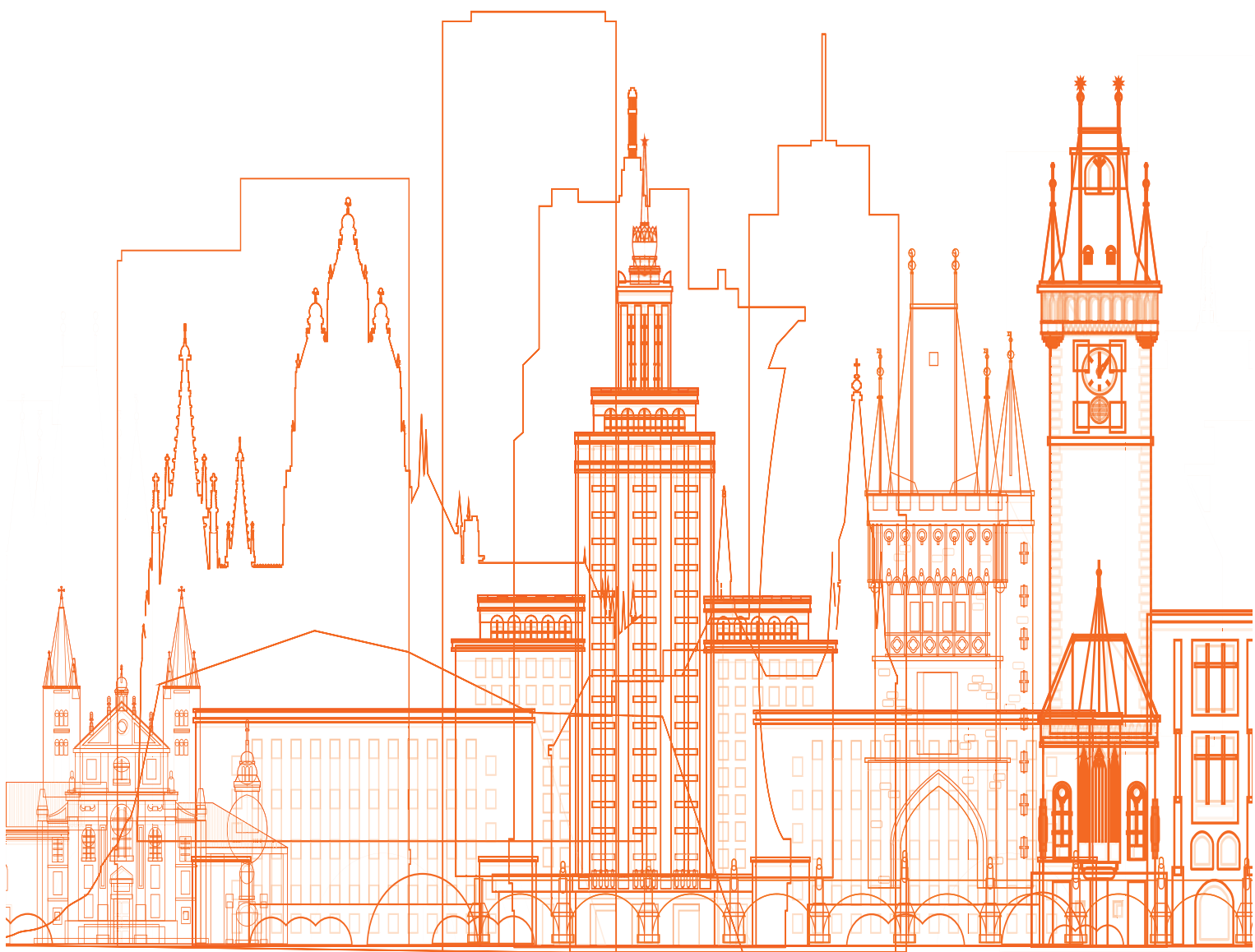
⁹ Андрощук І. (2023). Політика Чеської Республіки щодо захисту українських біженців після повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну. Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління, 71 (5), С. 19. Також відповідну інформацію слід шукати на сайті Державної служби зайнятості Чеської Республіки. URL: <https://www.mpsv.cz>

¹⁰ Ministerstvo práce a sociálních věcí (2024). Pomoc občanům Ukrajiny. URL: <https://www.mpsv.cz/pomoc-ukrajine>

¹¹ Мотрук С. (2023). Політика Чеської Республіки щодо біженців російсько-української війни: головні тенденції та нові виклики. European historical studies, 25 (2), С. 65.

¹² Blin S., Cahill Billings N. (2022) 'Czech Republic: A social protection country profile for the Ukraine crisis response'. Social Protection Technical Advice. Assistance and Resources (STAAR) Facility. DAI Global UK Ltd: United Kingdom.

Політику держави можна описати як позитивно налаштовану щодо прийому
воєнних мігрантів з України, але водночас як таку, що змінюється відповідно до
інтересів національної влади в межах її міграційного курсу.

Designed by Freepik

Робота громадського суспільства у допомозі українським вимушеним мігрантам

Підтримка і допомога, що надавалася воєнним мігрантам з України, значною мірою залежала і від неурядових організацій на місцевому рівні. За даними УВКБ ООН, завдяки громадським організаціям вимушені мігранти в Чеській Республіці спочатку отримували базову допомогу, але потім задовольнялися й інші специфічні потреби, такі як доступ до інформації, юридичні консультації, медична та психосоціальна підтримка, а також опіка для людей похилого віку та осіб з інвалідністю.¹³ За участю державних установ, працівників соціальної та медичної сфер і волонтерів створено мережі регіональних центрів допомоги (КАСРУ). Завдяки швидкій реакції чеського суспільства були підготовані школи, спортзали та клуби як місця для поселення воєнних мігрантів. Як результат, громадський сектор став надійним і неодмінним партнером у допомозі державі для виконання її інформаційних і гуманітарних функцій у 2022-2024 рр.

До підтримки та сприяння інтеграції українців у Чеській Республіці долучилося достатньо багато місцевих неурядових організацій. Особливе значення у таких процесах відіграв Консорціум організацій, що допомагають мігрантам. Він заснований як організація парасолькового типу для громадських організацій, що адвокатує права іноземців у державі. До його складу входять понад два десятки організацій, які надають мігрантам гуманітарну допомогу, юридичні та соціальні консультації, підвищують обізнаність громадськості та сприяють міжкультурному діалогу. Консорціум координує співпрацю між неурядовими організаціями і розбудовує мережу партнерів у міграційній сфері. Об'єднання спирається на досвід, знання і дослідження, щоб аналізувати наявні тенденції та формувати експертні рекомендації. Консорціум співпрацює як з органами державної влади, так і міжнародними організаціями, навчальними закладами та засобами масової інформації, що поглиблює партнерські взаємозв'язки для допомоги у справах з мігрантами (зокрема з України) на постійній основі і в наш час¹⁴.

Одним із важливих напрямів діяльності громадських організацій Чехії у 2022-2024 рр. було питання працевлаштування, коли в межах відповідних програм воєнним мігрантам з України пропонувалася можливість відкрити чи відновити бізнес у країні перебування. Не менш важливими темами стали психіатрична та психосоціальна допомога у важких емоційних ситуаціях, залучення мігрантів до волонтерської діяльності¹⁵. Організації приділяли увагу зміцненню міжкультурного діалогу для комунікації між різними етнічними групами, куди потрапляють воєнні мігранти з України. Тому обов'язковим компонентом було

¹³ Blin S., Cahill Billings N. (2022) 'Czech Republic: A social protection country profile for the Ukraine crisis response'. Social Protection Technical Advice. Assistance and Resources (STAAR) Facility. DAI Global UK Ltd: United Kingdom. P. 8.

¹⁴ Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty (2024). Členské organizace. URL: <https://migracnikonsorcium.cz/cs/>

¹⁵ Мотрук С. (2023). Політика Чеської Республіки щодо біженців російсько-української війни: головні тенденції та нові виклики. European historical studies, 25 (2), С. 67.

проведення на регулярній основі різних інформаційних, навчальних, освітніх і соціально-культурних заходів для поліпшення умов міжособистісної взаємодії. У цьому контексті роль деяких організацій зосереджувалася на моніторингові ситуації щодо інтеграції та уникнення сегрегації у чеському суспільстві¹⁶. У Чеській Республіці також діють українські діаспорні громадські організації, що допомагають вимушеним мігрантам у розв'язанні насамперед законодавчих проблем, збереженні культурних традицій і національної ідентичності.

Отже, завдяки як широкому кількісному охопленню громадських організацій, так і напрямів їхньої діяльності, держава отримала суттєву підтримку у реалізації комплексної допомоги воєнним мігрантам з України в їхній інтеграції, адаптації та облаштуванні у Чехії як країні перебування. Така взаємодія громадського сектору з органами національної та локальної влади у розв'язанні численних питань правового, соціального, економічного і т.д. характеру була ефективною для обох сторін: як для держави та суспільства, які прийняли українців, так і воєнних мігрантів, які отримали сприятливі умови для життя у період 2022-2024 рр.

¹⁶ UNHCR (2024). UNHCR Czechia Help website – Community events. URL: <https://help.unhcr.org/czech/uk/where-to-seek-help/community-events/>

Приклади найкращих практик взаємодії неурядових організацій у Чехії з органами місцевого самоврядування для розв'язання питань українських воєнних мігрантів

НАЗВА ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

**ЦЕНТР ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ «СЕНУРО»
В ТЕПЛІЦЕ**

Центр гуманітарної допомоги «СеНуРо» в Тепліце (Чехія) є неурядовою некомерційною організацією, що базується на ідеалах гуманізму, свободи, рівності та солідарності. Центр був офіційно відкритий 1 жовтня 2022 р., але почав розвивати свою діяльність з березня того ж року в приміщенні будинку засновниці Lucie Beyerová.

Організація пропонує широкий спектр послуг, зокрема гуманітарну допомогу (одяг, меблі, посуд та дитячі речі), психологічну підтримку, консультації з працевлаштування.

Центр також регулярно організовує такі заходи, як-от: семінари, лекції та зустрічі з експертами-консультантами, які можуть допомогти українським вимушеним мігрантам у Чехії розв'язати різні проблеми, пов'язані з адаптацією в новій країні.

НАЗВА ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

**АДАПТАЦІЯ, ІНТЕГРАЦІЯ ТА ПСИХОСОЦІАЛЬНА
ПІДТРИМКА ОСІБ З ТИМЧАСОВИМ ЗАХИСТОМ**

ПАРТНЕРИ ПРОЄКТУ

SOS Україна «Людина в біді», м. Тепліце та Міністерство внутрішніх справ спільно з УВКБ ООН, Чеський Червоний Хрест, Міжнародна організація з міграції (МОМ), Українська ініціатива, Konto Bariéry.

ОПИС ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

МІСЦЕ РЕАЛІЗАЦІЇ

Чеська Республіка, Устецький край (Тепліце, Білина, Крупка, Усті-над-Лабем та околиці)

ТРИВАЛІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ

2022 р. – дотепер

ЗАВДАННЯ

- допомогти вимушеним мігрантам впоратися з переїздом до нової країни, а також їхнім дітям і людям похилого віку;
- надати реальну допомогу, яка передбачає дружній підхід і розуміння;
- взяти вимушених мігрантів «під своє крило» та допомагати їм використати цей період життя для особистісного розвитку;
- допомагати підтримувати культурні практики з орієнтиром на власні;
- відновити базові потреби вимушених мігрантів: житло, обладнання, робота, школа, дитячий садок, охорона здоров'я;
- збільшити шанси вимушених мігрантів на успіх у країні перебування через освітні заходи, курси, коучинг;
- надавати психологічну допомогу вимушеним мігрантам та підтримувати одне одного.

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТИ

Команда проєкту здійснює супровід українських вимушених мігрантів, веде перемовини з установами, міською владою та організаціями. До проєкту вдалося залучити понад 3 млн. крон, які пішли на пряму допомогу вимушеним мігрантам (депозити на житло, купівлю обладнання для житла, страхування житла). Вдалося працевлаштувати у центрі 8 вимушених мігрантів, які працюють у напрямках адаптації та гуманітарної допомоги.

За 2023 р. у межах проєкту організація прихистила понад 45 сімей з повною опікою - від переговорів про житло до заселення та отримання всього обладнання, оскільки оселі в Чехії здаються порожніми. Команда центру допомогла із влаштуванням дітей вимушених мігрантів у школи та дитячі садки, а також забезпечила їх дозвіллям.

Кожного місяця послугами двох психологів проєкту користуються до 120 вимушених мігрантів. При потребі спеціалісти також працюють у позаробочі години та вихідні.

Загалом діяльність програми допомогла десяткам українських вимушених мігрантів у розв'язанні їхніх нагальних соціальних та економічних питань.

ЕЛЕМЕНТИ, ЯКІ СПРИЯЛИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

Переважно людський фактор і розуміння складної ситуації. Місцевий політикум не надавав підтримки у перший рік повномасштабного вторгнення росії в Україну. Ситуація покращилася після лобювання цього питання з боку команди центру та вказівки на необхідність фінансової допомоги.

Найбільшу фінансову підтримку на початку надав фонд SOS Україна «Людина в біді». Іншим важливим донором була Міжнародна організація з міграції (МОМ).

ВИКЛИКИ ЧИ ПРОБЛЕМИ

Велика мінливість ситуації та подій у самій Україні. Приплив активістів для роботи в центрі, який недостатньо фінансується, і відтік волонтерів через два з половиною роки. Дуже складно працювати 24/7 під тиском і турботою про те, як організація може підтримати вимушених мігрантів і водночас залучати кошти на утримання центру.

НАЗВА ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

УКРАЇНСЬКА ІНІЦІАТИВА ПІВДЕННОЇ МОРАВІЇ

Українська ініціатива Південної Моравії - це чеська недержавна неприбуткова організація, яка підтримує українців у Чехії та пропагує українську мову, культуру, історію та сучасні реалії серед чехів. Організацію заснували активісти з України у 2014 році.

Місія організації - створення позитивного образу України через презентацію української культури й мови мешканцям Брна та Південної Моравії; сприяння позитивним взаєминам між громадянами Чехії та українцями, а також створення простору для взаємного діалогу.

Основні напрями діяльності: організація культурних, освітніх та інших подій; мовні курси та ведення української бібліотеки; надання інформації, необхідної для інтеграції українців у чеське суспільство.

НАЗВА ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР У БРНО

ПАРТНЕРИ ПРОЄКТУ

Ratolest, Міська адміністрація м. Брно, Жіноче освітнє об'єднання «Весна», Центр для іноземців JMK.

ОПИС ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

МІСЦЕ РЕАЛІЗАЦІЇ

Чеська Республіка, Брно

ТРИВАЛІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ

2022 р. – дотепер

МЕТА ПРОЄКТУ

Центр покликаний сприяти інтеграції українців до чеського суспільства, а також презентації України в Чехії на різних рівнях.

ДІЯЛЬНІСТЬ РЕЗУЛЬТАТИ

Центр пропонує широкий спектр послуг, які допомагають вимушеним мігрантам відчувати себе бажаними гостями, та стає підтримкою для них у новому середовищі. Окрім професійної психологічної та юридичної допомоги, соціального консультування та курсів чеської мови, команда центру також організовує різноманітні лекції, майстер-класи та дитячі групи. Майже всі послуги центру надаються вимушеним мігрантам безкоштовно.

ЕЛЕМЕНТИ, ЯКІ СПРИЯЛИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

Відкритість влади до співпраці, додаткове фінансування для проведення заходів, підтримка партнерів. Також якісна та інтенсивна робота самої команди проєкту, ініціативність та адвокаційна діяльність.

ВИКЛИКИ ЧИ ПРОБЛЕМИ

Недостатнє фінансування, оскільки більшість дотацій покриває матеріальне забезпечення або пряму роботу з клієнтами. Однак для успішної роботи організації необхідно також мати персонал, який буде підтримувати саму роботу організації (проєктний менеджмент, бухгалтерія, маркетинг тощо). Фінансування цих позицій є складним.

НАЗВА ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

ПРАЗЬКИЙ МАЙДАН

Празький Майдан - некомерційна організація, яку засновали чеські та українські активісти на підтримку Революції Гідності. Ініціатива є однією з найбільш довготривалих вуличних акцій, яка розпочала діяльність 6 вересня 2014 р. у центрі міста Прага на Староміській площі.

Організація є об'єднанням прихильників демократичних цінностей, прав людини, свободи, європейської та трансатлантичної співпраці і євроінтеграції Чехії й України. Мета – просвітницька діяльність, сприяння чесько-українській співпраці та підтримка європейської інтеграції України.

Празький Майдан дбає не лише про інформування європейської спільноти про події в Україні, але також веде гуманітарні проекти та збирає кошти для надання прямої допомоги постраждалим від російської агресії в Україні.

НАЗВА ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР "NUSLE" – ЦЕНТР ДОПОМОГИ УКРАЇНИ

ПАРТНЕРИ ПРОЄКТУ

Мерія Праги, Міська рада Праги 4 та People in Need

ОПИС ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

МІСЦЕ РЕАЛІЗАЦІЇ

Чеська Республіка, Прага

ТРИВАЛІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ

2022 р. – дотепер

МЕТА ПРОЄКТУ

Центр призначений сприяти інтеграції та адаптації українських вимушених мігрантів у чеське суспільство, а також допомогти українцям стати незалежними від гуманітарної допомоги.

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТИ

Центр "NUSLE" став безпечним прихистком для тисячі українців, які змушені були залишити свою країну через повномасштабну війну.

Команда ініціативи допомагає українським вимушеним мігрантам у пошуках житла, працевлаштуванні, отриманні медичної допомоги, навчанні дітей та молоді. Працівники центру також надають інформаційну, психологічну та соціальну підтримку. У середньому простір відвідують 2 500 осіб на місяць.

Крім цього, центр приймає та відправляє гуманітарну допомогу, медичні засоби, спорядження, техніку та засоби захисту для порятунку життя українських військових.

ЕЛЕМЕНТИ, ЯКІ СПРИЯЛИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

Професійна та ініціативна команда Центру "Nusle"; співпраця з державними установами та громадськими організаціями; довіра, солідарність і фінансова підтримка партнерів і донорів проєкту.

НАЗВА ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

**МОЛОДІЖНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПРОСТІР
CREATIVE HUB NUSLE**

ПАРТНЕРИ ПРОЄКТУ

Міська рада Праги 4 та People in Need

ОПИС ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

МІСЦЕ РЕАЛІЗАЦІЇ

Чеська Республіка, Прага

ТРИВАЛІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ

2023 р. – дотепер

МЕТА ПРОЄКТУ

Молодіжний простір прагне створити спільноту у Празі, де українська молодь може знайти нових друзів, всебічно розвиватися, займатися улюбленими справами в оточенні однодумців, а також безпечно, цікаво та з користю проводити свій вільний час.

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТИ

HUB "Nusle" об'єднує молодь і надає простір для планування й організації різноманітних неформальних, освітніх, розважальних і культурних заходів, а також сприяє підвищенню соціальної ролі молоді в суспільстві.

HUB передбачає творчі майстер-класи для молоді, мовні курси, тренінги для розвитку комунікативних навичок, особистісного зростання, професійного самовизначення, а головне – дружні зустрічі з чеськими однолітками. Простір

створює невимушену атмосферу для нових знайомств і спілкування в колі однодумців через українську та чеську громади.

ЕЛЕМЕНТИ, ЯКІ СПРИЯЛИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

Професійна та ініціативна команда Creative HUB "Nusle", а також фінансова підтримка партнерів і донорів проєкту.

НАЗВА ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

РЕГІОНАЛЬНА УКРАЇНЬСЬКА СПІЛКА У СХІДНІЙ ЧЕХІЇ

Регіональна українська спілка у Східній Чехії є неприбутковою організацією, яка підтримує культуру, традиції і звичаї українського народу в Чеській Республіці та за її межами. Спілка організовує культурні, туристичні та спортивні заходи. Мета - об'єднання українців Східної Чехії, надання їм посильної інформаційної допомоги та підтримки в інтеграції до європейського суспільства.

НАЗВА ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

ІНФОРМАЦІЙНА ПІДТРИМКА УКРАЇНЦІВ ЗІ СТАТУСОМ ТИМЧАСОВОГО ЗАХИСТУ В ГРАДЦІ-КРАЛОВЕ

ПАРТНЕРИ ПРОЄКТУ

Інтеграційний центр для іноземців в Градець-Кралове, Мерія міста Градець-Кралове, Обласний уряд міста Градець-Кралове, UNHCR

ОПИС ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

МІСЦЕ РЕАЛІЗАЦІЇ

Чеська Республіка, Градець-Кралове

ТРИВАЛІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ

15 квітня 2024 р. - 31 липня 2024 р.

МЕТА ПРОЄКТУ

Ініціатива покликана допомогти українцям інтегруватися та адаптуватися до середовища нової країни перебування, а також надати актуальну інформацію про можливості та права українських вимушених мігрантів у Чеській Республіці.

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТИ

Проєкт передбачає проведення лекцій і воркшопів на тему адаптації українців у нове середовище проживання, а також передбачає тренінги про особистісне та професійне зростання. Зустрічі відбувалися щоп'ятниці.

ЕЛЕМЕНТИ, ЯКІ СПРИЯЛИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

Відкритість влади до співпраці, зокрема проєктну діяльність організації підтримують обласний та міський уряди.

ВИКЛИКИ ЧИ ПРОБЛЕМИ

Пошук приміщення для реалізації проєкту, оскільки немає фінансування для його довгострокової оренди.

НАЗВА ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

ДНІ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В ГРАДЕЦЬ-КРАЛОВЕ

ПАРТНЕРИ ПРОЄКТУ

Інтеграційний центр для іноземців в Градець-Кралове, Мерія міста Градець-Кралове, Обласний уряд міста Градець-Кралове

ОПИС ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

МІСЦЕ РЕАЛІЗАЦІЇ

Чеська Республіка, Градець-Кралове

ТРИВАЛІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ

2013 р. - дотепер

МЕТА ПРОЄКТУ

Дні української культури покликані ознайомити мешканців і гостей міста з українською культурою, мистецтвом і традиціями. Водночас фестиваль є подякою мешканцям міста та краю Градець-Кралове за допомогу українцям.

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТИ

Фестиваль традиційно проводиться щороку у вересні та триває декілька днів. Захід завжди має насичену програму: творчі майстер-класи і конкурси для дітей та молоді, дефіле українського вбрання, виставки картин, кераміки та зразків вишивки, мистецький пленер, концерти та екскурсії.

Дні української культури дають можливість широкій громадськості ознайомитися з Україною, а українським вимушеним мігрантам – змогу зустрітися та підтримати один одного.

ЕЛЕМЕНТИ, ЯКІ СПРИЯЛИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

Відкритість влади до співпраці, зокрема проєкт фінансово підтримують обласний та міський уряди.

НАЗВА ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

СКАУТСЬКИЙ ІНСТИТУТ

Скаутський інститут працює у дусі цінностей скаутського руху та сприяє панівним принципам демократії, свободи та солідарності в суспільстві, а також допомагає людині розвиватися та реалізувати свій потенціал. Місія – зберегти пам'ять про скаутинг, популяризувати його та зробити доступним для досліджень. Організація створює простір для зустрічей, дискусій та пошуку нових імпульсів.

НАЗВА ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

ГРОМАДСЬКИЙ ЦЕНТР «СВІТЛО»

ПАРТНЕРИ ПРОЄКТУ

Міська влада Праги, Скаутський інститут, Alza, Simplea rojišťovna, Міжнародна організація з міграції (МОМ) в Чехії

ОПИС ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

МІСЦЕ РЕАЛІЗАЦІЇ

Чеська Республіка, Прага

ТРИВАЛІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ

2022 р. – дотепер

МЕТА ПРОЄКТУ

Громадський центр «Світло» допомагає з адаптацією та інтеграцією українських вимушених мігрантів у Чеській Республіці. Простір створений для українців і місцевих мешканців, які відкриті до комунікації, нових знайомств і співпраці. Центр є місцем, де можна отримати нові знання та набратися сил для подальшої діяльності.

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТИ

Громадський центр «Світло» є безпечним простором, який об'єднує людей і надає можливість познайомитися та поспілкуватися одне з одним. Організація проводить:

- консультування соціального, юридичного та психологічного напрямів, зокрема у команді працює штатний психолог;
- безкоштовні курси та розмовні клуби чеської мови, а також групи вивчення англійської мови;
- кар'єрне консультування, а також різноманітні бізнес-клуби та жіночі клуби;
- курси фінансової грамотності та курси онлайн-професій;
- гуртки з малювання, зокрема різноманітні творчі майстерні, арттерапії та ігротерапії;
- кіногурток і різноманітні театральні майстер-класи;
- різноманітні фізичні заняття, як-от: зумба, йога, фітнес, бачата, гімнастика.

У вільному доступі в громадському центрі є бібліотека та навчальна кімната, де можна працювати і займатися. Також у будні після обіду працює дитячий куток, де батьки мають можливість залишити дитину. Крім цього, у просторі працює контактний центр інформаційної підтримки українських вимушених мігрантів «Infopoint - Прага допомагає українцям». Кожного дня у середньому простір відвідує 100-250 людей.

ЕЛЕМЕНТИ, ЯКІ СПРИЯЛИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

Підтримка міської влади Праги, а також ініціативність волонтерів і пересічних українців, які долучилися до реалізації проєкту.

НАЗВА ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

УКРАЇНСЬКА ІНІЦІАТИВА В ЧЕСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Українська ініціатива в Чеській Республіці - неприбуткова організація, яка працює за національно-громадським принципом. Організацію створили активісти з України у 1993 р. Мета діяльності - підтримка та розвиток української культури у межах європейського та чеського суспільства. Ініціатива організовує культурні та громадські заходи, активно допомагає Україні, здійснює потужну гуманітарну та військову підтримку нашої країни.

НАЗВА ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНЦІВ У ЧЕСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ «ПОРОГИ»

ПАРТНЕРИ ПРОЄКТУ

Часопис видається за фінансової підтримки Міністерства культури Чеської Республіки.

ОПИС ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

МІСЦЕ РЕАЛІЗАЦІЇ

Чеська Республіка, Прага

ТРИВАЛІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ

1992 р. - дотепер

МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ОСНОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОЄКТУ

Часопис «Пороги» є культурно-політичним часописом та інформаційним путівником, що допомагає українцям у Чеській Республіці орієнтуватися у сучасному середовищі та зберігати зв'язок з Україною. У журналі можна знайти актуальну аналітику, інтерв'ю з провідними політичними, громадськими та культурними діячами, а також інформацію про історичні та культурні події, анонси заходів і практичні поради для тих, хто проживає в Чеській Республіці.

У перші місяці повномасштабного вторгнення росії на територію України редакція випускала спеціальні номери журналу. Команда часопису надавала огляди важливої та перевіреної інформації для новоприбулих українських вимушених мігрантів про особливості перебування у Чеській Республіці, зокрема публікації про житло, освіту, фінанси, охорону здоров'я, працевлаштування та оформлення документів.

НАЗВА ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

SLOVO 21

Slovo 21 - це неприбуткова та недержавна організація, яка була заснована в 1999 р. у Празі. Ініціатива здійснює реалізацію освітніх і культурних проєктів і переважно працює з двома цільовими групами – ромською громадою та іноземцями, які проживають у Чеській Республіці. Основні цілі організації передбачають захист прав людини, розвиток толерантності до національних меншин, боротьбу з расизмом і ксенофобією, підтримку освіти та зайнятості, а також інтеграцію національних меншин до середовища проживання. Ініціатива реалізує проєкту по всій Чеській Республіці.

НАЗВА ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

SLOVO 21 ДЛЯ УКРАЇНИ

ПАРТНЕРИ ПРОЄКТУ

Міністерство внутрішніх справ Чеської Республіки, Міністерство праці та соціальних справ Чеської Республіки, УВКБ ООН, MOM, Bader Philanthropies, Фонд Короля Бодуена, People in Need, ERGO Network, Nadace Olgy Havlové.

ОПИС ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

МІСЦЕ РЕАЛІЗАЦІЇ

Чеська Республіка

ТРИВАЛІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ

2022 р. - дотепер

МЕТА ПРОЄКТУ

Проєкт покликаний допомогти українським вимушеним мігрантам інтегруватися в суспільство Чеської Республіки через вивчення чеської мови, надання інформаційної підтримки та залученість до різних культурних заходів.

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТИ

Ініціатива розпочала свою роботу вже у перші тижні повномасштабного вторгнення росії на територію України. У межах проєкту проводяться такі види діяльності:

- надання базової допомоги українським вимушеним мігрантам: житло, їжа, одяг, ліки тощо. Загалом понад 2000 українців отримали гуманітарну допомогу;
- інформаційно-інтеграційні зустрічі, які надають корисну інформацію про життя в новому середовищі: права та обов'язки українських вимушених мігрантів, особливості системи освіти чи охорони здоров'я, умови працевлаштування, чеські звичаї та традиції. Зустрічі відбулися у понад 80 містах і містечках по всій країні;
- інтенсивні курси чеської мови для дорослих та дітей. Майже 1500 українських вимушених мігрантів взяли участь у курсі.
- проведення культурних заходів, зокрема танцювальні, музичні чи циркові майстер-класи, спортивні заходи та дитячі дні, художні та кондитерські заняття тощо;
- інтеграційні заходи для українських жінок та їхніх дітей: наставництво, підтримка психічного та фізичного здоров'я, арттерапія тощо;
- проведення опитування про поточний стан та потреби українських вимушених мігрантів. Дослідження мало на меті допомогти державі у створенні стратегічних матеріалів у сфері інтеграції українців у країні.

ЕЛЕМЕНТИ, ЯКІ СПРИЯЛИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

Підтримка та ефективна співпраця з партнерами проєкту.

Динаміка та структура вимушеної міграції з України до Польщі внаслідок повномасштабного вторгнення росії

Із початком повномасштабного вторгнення росії на територію України 2022 р. значна частина українських вимушених мігрантів знайшла притулок та міжнародний захист у Польщі. Станом на червень 2024 р. кількість поданих заявок від українських вимушених мігрантів на отримання статусу тимчасового захисту в Польщі склала понад 1,8 млн, з яких 957,5 тис. були офіційно зареєстровані у цій країні¹. Позитивна динаміка зростання чисельності громадян України, які отримали статус тимчасового захисту в Польщі, спостерігалася до вересня 2022 р., після чого відбулося зниження на понад 300 тис. осіб (рис. 1). Причиною цього стало повернення вимушених мігрантів на територію України, а також переїзд до третіх країн.

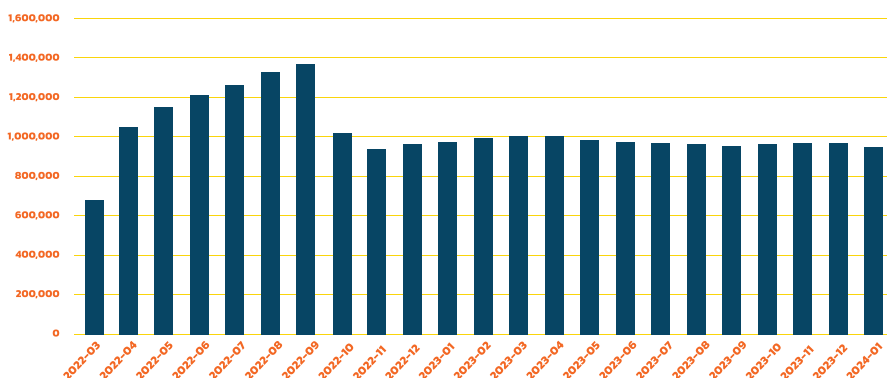

Рис. 1.
Чисельність громадян України на території Республіки Польща з дійсним статусом тимчасового захисту (станом на кінець місяця), кількість осіб, 2022 – 2024 рр.²

Загалом, більшість українських вимушених мігрантів прибули до Польщі у першій половині 2022 р., про що свідчить динаміка рішень щодо надання статусу тимчасового захисту (рис. 2). Так, у першому півріччі 2022 р. такий статус отримали 80,5% з усіх українців, які прибули до Польщі протягом 2022 р., при тому, що у цьому році загалом статус тимчасового захисту було надано понад 1,5 млн громадянам України. Разом з тим, у 2023 р. загальна чисельність позитивних рішень щодо надання такого статусу у Польщі становила трохи більше як 237 тис.

¹ UNHCR. (2024). Ukraine Refugee Situation - . <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine#category-25-520683>

² Eurostat. (2024), Decisions granting temporary protection by citizenship, age and sex. https://ec.europa.eu/eurostat/data/browser/view/migr_asytpfq_custom_9902919/default/table?lang=en

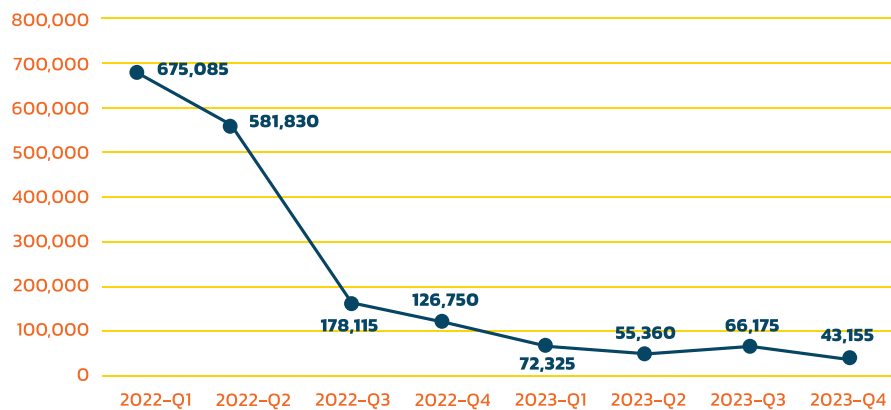

Рис. 2.
Динаміка позитивних рішень щодо надання статусу тимчасового захисту громадянам України, кількість рішень, квартальні дані, 2022 – 2023 рр.³

Основну частку (67%) громадян України, які отримали статус тимчасового захисту в Польщі за 2022 – 2023 рр., становлять жінки. Проте з погляду динаміки, якщо у 2022 р. частка чоловіків у середньому складала 34%, то протягом другої половини 2023 р. вона становила 40–41%.

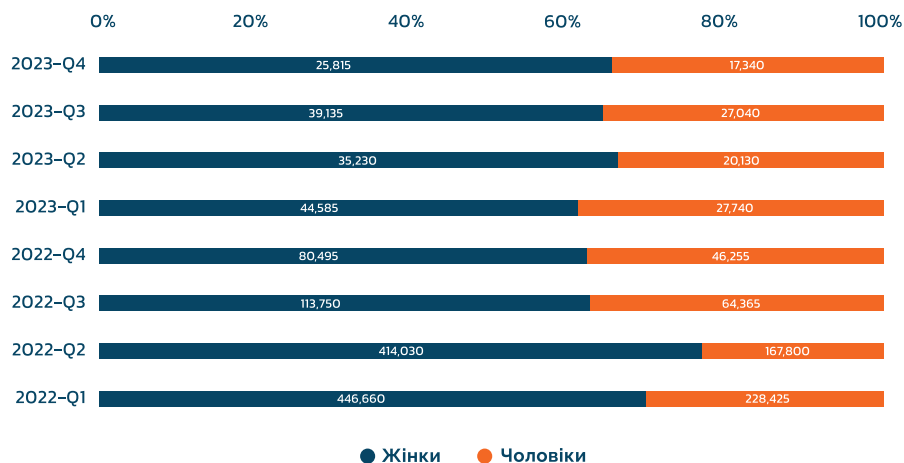

Рис. 3.
Динаміка позитивних рішень щодо надання статусу тимчасового захисту громадянам України, гендерний розподіл, квартальні дані, 2022 – 2023 рр.⁴

Частка дітей віком до 18 років була найбільшою протягом першого півріччя 2022 р. і становила 53,56% у першому кварталі 2022 р. та 40,44% – у другому кварталі відповідно. У другому півріччі 2022 р. та протягом 2023 р. середній показник частки дітей, які отримали статус тимчасового захисту у Польщі, був менший і становив лише 26% .⁵

³ Eurostat. (2024), Decisions granting temporary protection by citizenship, age and sex. https://ec.europa.eu/eurostat/data-browser/view/migr_asytpfq_custom_9902919/default/table?lang=en

⁴ Eurostat. (2024), Decisions granting temporary protection by citizenship, age and sex. https://ec.europa.eu/eurostat/data-browser/view/migr_asytpfq_custom_9902919/default/table?lang=en

⁵ Eurostat. (2024), Decisions granting temporary protection by citizenship, age and sex. https://ec.europa.eu/eurostat/data-browser/view/migr_asytpfq_custom_9902919/default/table?lang=en

Політика Польщі щодо воєнних мігрантів

На виконання Директиви ЄС про тимчасовий захист № 2001/55/ЄС для громадян України, які перетнули кордон після 24 лютого 2022 р., у Польщі 12 березня 2022 р. було ухвалено «Закон про допомогу громадянам України у зв'язку зі збройним конфліктом на території цієї держави». Згідно з цим документом, українці, які в'їхали безпосередньо на територію Польщі після 24 лютого 2022 р., отримали право на:

- перебування на території Республіки Польща протягом 18 місяців, починаючи від 24 лютого 2022 р. (тобто до 24 серпня 2023 р.);
- присвоєння ідентифікаційного коду (Numer id entyfikacyjny Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności – PESEL), що стало доступним з 16 березня 2022 р.;
- працевлаштування та ведення підприємницької діяльності на тих самих умовах, що передбачені для громадян Польщі;
- безкоштовну освіту, зокрема навчання у ВНЗ;
- низку соціальних виплат і допомог (зокрема, одноразову допомогу у розмірі 300 злотих кожній особі, яка набула статус тимчасового захисту; щомісячну виплату по догляду за дітьми віком до 18 років у розмірі 500 злотих на кожну дитину; програму «Добрий старт» для учнів шкіл і дошкільної освіти);
- безкоштовну медичну допомогу (кожен громадянин України, який перебуває у Польщі легально, має гарантований доступ до державної системи охорони здоров'я, на таких самих засадах, як громадяни Польщі, які охоплені страхуванням Державного Фонду Охорони Здоров'я (NFZ));
- відкриття банківського рахунку.⁶

Крім того, було передбачено допомогу громадянам України, яку надаватимуть воєводи та органи місцевого самоврядування, зокрема це надання житла або гарантування триразового харчування для групи осіб.

Кожен суб'єкт, зокрема фізична особа, яка веде домашнє господарство і гарантує громадянам України, що втікають від війни, проживання і харчування, може одержати фінансову допомогу, якщо укладе угоду із гміною. Допомога передбачена на період тривалістю 60 днів, а її розмір був згодом вказаний у розпорядженні Ради Міністрів і становив 40 злотих на 1 особу в день (так звані сорок плюс).

Зауважимо, що статус тимчасового захисту громадяни України втрачають

⁶ Nowelizacja ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa - Urząd do Spraw Cudzoziemców - Portal Gov.pl. Urząd Do Spraw Cudzoziemców. <https://www.gov.pl/web/udsc/weszla-w-zycie-ustawa-o-pomocy-obywatelom-ukrainy-w-zwiazku-z-konfliktem-zbrojnym-na-terytorium-tego-panstwa#UA>

(будуть позбавлені) у разі виїзду за межі території Польщі на період більш ніж 30 днів.

Протягом 2022–2024 рр. польське законодавство, яке регулювало умови перебування та соціальних гарантій для українських мігрантів зі статусом тимчасового захисту, кілька разів зазнавало змін і доповнень. Зокрема, 14 грудня 2022 р. Сейм Республіки Польща проголосував за внесення змін до Закону «Про допомогу громадянам України у зв'язку зі збройним конфліктом на території цієї держави», згідно з якими передбачалось запровадження особистої участі в оплаті за проживання. Українці отримали право безкоштовно проживати у місцях тимчасового розміщення лише упродовж перших 120 днів від моменту першого приїзду до Польщі. Громадяни України, які проживають у таких місцях у Польщі понад 120 днів, з березня 2023 р. змушені сплачувати 50% коштів власного утримання, але не більш як 40 злотих на добу, а з травня 2023 р. – 75% коштів. Ці зміни не торкнулися вразливих категорій (людей з інвалідністю, вагітних, жінок з дітьми до року, осіб пенсійного віку, жінок із трьома дітьми та більше, осіб у складній ситуації).⁷

Згідно з останніми змінами, які набрали чинності 1 липня 2024 р., статус тимчасового захисту для українських мігрантів у Польщі продовжено до 30 вересня 2025 р. та змінено процедуру оформлення PESEL.⁸ Крім того, був розширений доступ до медичних послуг, сімейних і соціальних виплат від ZUS (заклад соціального страхування), зокрема, розмір щомісячних виплат на дитину до 18 років зріс із 500 до 800 злотих (так само як для громадян Польщі).⁹ Натомість умовою отримання як соціальних виплат на дітей, так і допомоги «Добрий старт» стало те, що діти обов'язково виконували шкільну програму або програми відповідного закладу дошкільної освіти Польщі.¹⁰

Також згідно з оновленнями, скасовано компенсації витрат на проживання та харчування біженців, що їх понесли власники приватної власності, та одноразову грошову допомогу в розмірі 300 злотих.¹¹ Фінансування допомоги на проживання та харчування для українських біженців, що перебувають у скрутному становищі, з 1 липня 2024 р. стало можливе лише за умови укладеного договору з місцевим воєводою або органом місцевого самоврядування. Додатково було внесено зміни в процедуру отримання дозволу на тимчасове перебування громадян України у Польщі, а також терміни видачі таких дозволів.¹²

⁷ Гусак, Д. (2023) Міграційна криза в Республіці Польща внаслідок російсько-української війни: Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис, 28, 209 – 214. DOI <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2023.28.28>;

⁸ Закон про допомогу громадянам України (2024, July 15) <https://ukraina.interwencjaprawna.pl/>

⁹ Закон про допомогу громадянам України (2024, July 15) <https://ukraina.interwencjaprawna.pl/>

¹⁰ Димидюк, Д. (2024) Допомога «Родина 800+» за умови навчання у польській школі. Розмова з представником відділу моніторингу і адвокації Українського дому у Варшаві Олександром Пестриковим. <https://naszwybir.pl/800-plyus-polska-shkola/>

¹¹ Закон про допомогу громадянам України (2024, July 15) <https://ukraina.interwencjaprawna.pl/>

¹² Закон про допомогу громадянам України (2024, July 15) <https://ukraina.interwencjaprawna.pl/>

Роль громадянського суспільства у допомозі українським біженцям

Згідно з оцінками Польського Економічного Інституту (Polish Economic Institute), у перші три місяці повномасштабного вторгнення росії на територію України, витрати Польщі для допомоги українським біженцям на території цієї країни сягнули 25,4 млрд злотих (5,45 млрд євро, або приблизно 0,97% ВВП), з них приватні витрати пересічних громадян Польщі становили не менше ніж 5,5 млрд злотих (приблизно 1,18 млрд євро).¹³ Варто підкреслити, що, наприклад, за 2021 р. громадяни Польщі загалом здійснили харитативних внесків на суму 3,9 млрд злотих (0,83 млрд євро). Це означає, що за перші три місяці масової вимушеної міграції українців до Польщі громадяни цієї країни мобілізували більше ресурсів у формі пожертв та допомоги, ніж за весь 2021 р. на усі види допомоги.¹⁴

На початку повномасштабної війни, коли потоки біженців були найбільш масовими, близько 77% польської спільноти були залучені до допомоги українцям. Це проявлялося у різних формах: від звичайних фінансових пожертв, до різного виду волонтерської роботи чи безоплатного надання свого помешкання як місця проживання біженцям.¹⁵

Аналізуючи спонтанне бажання громадян Польщі та готовність до самопожертви, багато дослідників погоджуються, що масовий вплив вимушених мігрантів з України став великим поштовхом до активізації безпрецедентного розвитку соціального капіталу в Польщі.¹⁶

Підтримку українців здійснювали польські органи влади, державні та бізнес-структури, неурядові організації та пересічні громадяни. Швидко була розроблена модель захисту мігрантів, яка об'єднала формальні та неформальні засоби допомоги від державних і недержавних інституцій для ефективного подолання кризи, при тому гуманітарні та українські діаспорні організації відігравали провідну роль у цих процесах.¹⁷

До підтримки переміщених осіб активно долучилися також громадські організації, які фактично взяли на себе основний масив праці: вони розпочали свою діяльність одразу після початку російської агресії проти України як у зоні гуманітарної кризи (на польсько-українському кордоні та у прикордонній смузі), так і по всій країні. Хоча у перші дні війни їхня робота була дещо хаотичною та

¹³ Baszczak, Ł., Kielczewska, A., Kukołowicz, P., Winciewicz, A., Zyzik, R. (2022), How Polish society has been helping refugees from Ukraine, Polish Economic Institute, Warsaw. <https://pie.net.pl/wp-content/uploads/2022/07/Pomoc-pol-spol-UKR-ENG-22.07.2022-C.pdf>

¹⁴ Baszczak, Ł., Kielczewska, A., Kukołowicz, P., Winciewicz, A., Zyzik, R. (2022), How Polish society has been helping refugees from Ukraine, Polish Economic Institute, Warsaw. <https://pie.net.pl/wp-content/uploads/2022/07/Pomoc-pol-spol-UKR-ENG-22.07.2022-C.pdf>

¹⁵ Baszczak, Ł., Kielczewska, A., Kukołowicz, P., Winciewicz, A., Zyzik, R. (2022), How Polish society has been helping refugees from Ukraine, Polish Economic Institute, Warsaw. <https://pie.net.pl/wp-content/uploads/2022/07/Pomoc-pol-spol-UKR-ENG-22.07.2022-C.pdf>

¹⁶ Sroda, M., Zielińska, E. (2022) Masowa pomoc w masowej ucieczce, Ed. Elzbieta Morawska, ISNS UW, Warszawa. https://www.isns.uw.edu.pl/pliki/wydawnictwa/Ukraina_WWW.pdf

¹⁷ Долінська, О. (2024, 26 квітня) Прибуття українських вимушених мігрантів до Польщі у перші тижні повномасштабної війни: допомога та основні актори, Закордонне українство: від дослідження історії до прогнозу розвитку: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, Київ, ТОВ «Гео-принт». 306–309.

спонтанною, згодом вони змогли налагодити комунікацію між собою та почали створювати перші кризові штаби на рівні громад для об'єднання власних зусиль¹⁸.

Громадські організації провадили діяльність, в якій можна виділити такі ключові заходи для підтримки українців, як-от: забезпечення надійного місця для тимчасового проживання, координація волонтерської роботи, надання психологічної, інформаційної та правової підтримки, проведення безкоштовних курсів вивчення польської мови, збір коштів на потреби мігрантів¹⁹. Крім того, значна частина українських діаспорних організацій, які функціонували у Польщі, переорієнтувала свою діяльність та зосередилася на допомозі українським біженцям²⁰.

3 березня 2022 р. завдяки УВКБ ООН була прийнята Модель координації біженців (Refugee Coordination Model, RCM), щоб реагувати на раптовий наплив біженців з України та сприяти узгодженим підходам, які відповідали пріоритетам уряду, одночасно максимізуючи взаємодоповнюваність ресурсів і вплив на різних рівнях. Застосовуючи локальний підхід, міжвідомчі координаційні форуми у справах біженців (Refugee Coordination Fora, RCF) були створені в Мазовецькому, Малопольському, Люблінському та Підкарпатському воєводствах, щоб гарантувати, що партнери та органи влади будуть належним чином проінформовані та спільно плануватимуть заходи у відповідь на кризу біженців. Такий об'єднаний досвід спеціалізованих учасників RCF мав гарантувати інтеграцію політик щодо біженців, права та гуманітарних принципів і всі можливі секторальні заходи реагування, об'єднуючи провідну роль уряду, місцевих партнерів та організацій громадянського суспільства. У 2022 р. для реалізації цієї моделі УВКБ ООН у Польщі було залучено 50 національних партнерів²¹. У 2023 р. було залучено 83 партнерські організації, з яких 6 організацій – агенції представництва ООН, 24 – міжнародні неурядові організації, 4 – недержавні організації релігійного спрямування, решта – польські національні неурядові організації та благодійні фонди, які, своєю чергою, могли залучати партнерські організації громадянського суспільства²².

У 2023 р. польська модель координації біженців, заснована на гуманітарних принципах і партнерстві, зазнала значних змін, які продовжилися у 2024 р.: Координаційний форум у справах біженців (RCF) у Польщі було переглянуто, щоб оптимізувати зустрічі, зберегти гнучкість як інструмент, поглибити міжсекторальне співробітництво й співпрацю з місцевими організаціями та організаціями, очолюваними біженцями²³. Понад 80 національних організацій

¹⁸ Долінська, О. (2024, 26 квітня) Прибуття українських вимушених мігрантів до Польщі у перші тижні повномасштабної війни: допомога та основні актори, Закордонне українство: від дослідження історії до прогнозу розвитку: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, Київ, ТОВ «Гео-принт». 306–309.

¹⁹ Долінська, О. (2024, 26 квітня) Прибуття українських вимушених мігрантів до Польщі у перші тижні повномасштабної війни: допомога та основні актори, Закордонне українство: від дослідження історії до прогнозу розвитку: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, Київ, ТОВ «Гео-принт». 306–309

²⁰ П'ятовська, О. (2022) Функціональні пріоритети українських мігрантських організацій у Польщі після початку повномасштабної агресії росії. Multidimensionality of Ukrainian-Polish cooperation: genesis, particularities and prospects : Scientific monograph [science eds. T. Astramovich-Leik, Ya. Turchyn, O. Horbach]. Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 2022. 360 p.

²¹ UNHCR. (2023) Poland: Poland Chapter of Ukraine Situation Regional Refugee Response Plan 2023. <https://data.unhcr.org/en/documents/details/99093>

²² UNHCR. (2023) Poland: Poland Chapter of Ukraine Situation Regional Refugee Response Plan 2023. <https://data.unhcr.org/en/documents/details/99093>

²³ UNHCR. (2024) Poland: Poland Chapter of Ukraine Situation Regional Refugee Response Plan 2024, URL: <https://data.unhcr.org/en/documents/details/106305>

з усієї країни приєдналися до Плану реагування на біженців (RRP) на 2024 р., що на 67% більше, ніж у попередньому році²⁴. Успішний комплексний підхід Польщі залучає різні зацікавлені сторони, включно із державними установами на різних рівнях, місцевими та міжнародними неурядовими організаціями (НУО), агентствами ООН, релігійними організаціями, Рухом Червоного Півмісяця та Червоного Хреста, місцевими громадами, науковими установами та приватним сектором²⁵. Зокрема, приватний сектор не лише пропонує можливості фінансування для польських організацій, але також підтримує біженців через можливості працевлаштування; міжнародні організації та агентства ООН продовжують активно підтримувати місцевих учасників, визначаючи фінансові ініціативи. Завдяки роботі партнерів у різних секторах (захист, здоров'я та харчування, житло та розміщення, засоби до існування, економічна інтеграція та освіта) механізми координації забезпечують узгодження інформації та ресурсів²⁶.

²⁴ UNHCR. (2024) Poland: Poland Chapter of Ukraine Situation Regional Refugee Response Plan 2024, URL: <https://data.unhcr.org/en/documents/details/106305>

²⁵ UNHCR. (2024) Poland: Poland Chapter of Ukraine Situation Regional Refugee Response Plan 2024, URL: <https://data.unhcr.org/en/documents/details/106305>

²⁶ UNHCR. (2024) Poland: Poland Chapter of Ukraine Situation Regional Refugee Response Plan 2024, URL: <https://data.unhcr.org/en/documents/details/106305>

Приклади найкращих практик взаємодії неурядових організацій у Польщі з органами місцевого самоврядування для розв'язання питань українських воєнних мігрантів

НАЗВА ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

ФОНД «НАШ ВИБІР», «УКРАЇНСЬКИЙ ДІМ У ВАРШАВІ»

Фонд виник як ініціатива у 2004 р. Польсько-українська група друзів у Варшаві вирішила розпочати діяльність з підтримки мігрантів, які прибувають до Польщі, і у 2009 р. група активістів офіційно зареєструвалася як Фонд «Наш вибір». З 2014 р. «Наш вибір» започаткував організацію «Український дім у Варшаві». Головна мета діяльності Фонду «Український дім» – підтримка та допомога українській громаді у Польщі завдяки реалізації проектів у інформаційній, освітній та культурній сферах.

НАЗВА ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

**КОАЛІЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИХ ТА МІГРАНТІВ**

ПАРТНЕРИ ПРОЄКТУ

Об'єднання українців у Польщі (головний офіс у Варшаві та 10 регіональних відділів), Фондація «Наш вибір» (Варшава), Фондація «Зустріч» (Краків), Фондація «Калейдоскоп Культур» (Вроцлав)

МІСЦЕ РЕАЛІЗАЦІЇ

Варшава, Краків, Вроцлав, Перемишль

ТРИВАЛІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ

Березень 2021 р. – жовтень 2022 р.

ОСНОВНІ ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ В МЕЖАХ ПРОЄКТУ ЧИ ІНІЦІАТИВИ

Діагностика ситуації організацій меншин та мігрантів (березень-жовтень 2021 р.)

У межах діагностики визначено поточну ситуацію організацій та лідерів в окремих воєводствах, бар'єри, з якими вони борються у своїй діяльності, а також потреби та ідеї щодо подальшого розвитку. Передбачає розробку звіту в окремих воєводствах та органах місцевого самоврядування, охоплених акцією.

Зустрічі зі стратегічного нетворкінгу (березень 2021 р. – березень 2022 р.)

Під час реалізації проєкту відбувалися мережеві зустрічі для організацій з окремих регіонів підтримки та для НУО, установ і неформальних груп, які підтримують мігрантів.

Курс аніматорів меншин і мігрантів (квітень – жовтень 2021 р.)

У межах проєкту організовано курс для лідерів-початківців зі спільнот мігрантів та меншин (15 осіб, 5 навчальних днів). Організацію курсу та набір здійснювало Об'єднання українців у Польщі – відділ у Перемишлі.

Менторство формальних і неформальних лідерів (січень - серпень 2022 р.)

Менторством було охоплено 12 організацій, воно проводилося на основі індивідуальної діагностики, у формі відбору завдань розвитку та надання підтримки в їх виконанні. Організацію та набір персоналу здійснювала партнерська Фундація «Zustrich» (Краків).

Інкубатор ініціатив мігрантів і меншин

Інкубатор слугує для підтримки нових членів коаліції, тобто неформальних груп, місцевих лідерів чи організацій, у набутті практичних компетенцій (реєстрація організації, створення вебсайту, співорганізація заходів). Набір для участі в інкубаторі здійснюють партнери проєкту для місцевих ініціатив з кожного регіону. Реалізацію цієї діяльності координує Фундація «Наш вибір».

Спільне виконання заходів: квітень-червень 2022 р.

- Кінопортрети організації
- Форум партнерства та інтеграції

Метою форуму було підбиття підсумків роботи в проєкті, зміцнення налагоджених контактів і стосунків, створення платформи для подальшої співпраці між організаціями. Його результат – розробка рекомендацій щодо подальших дій коаліції на 3 роки з моменту завершення проєкту. Захід відбувся в Українському домі в Перемишлі, а його організацію координувало Об'єднання українців у Польщі.

НАЗВА ПРОЄКТУ

MIGRANCKIE CENTRUM WSPARCIA (ЦЕНТР ПІДТРИМКИ МІГРАНТІВ)

МІСЦЕ РЕАЛІЗАЦІЇ

Варшава, Польща

ТРИВАЛІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ

01 січня 2021 р. – 31 березня 2022 р.

МЕТА ПРОЄКТУ

Проект спрямований на протидію інформаційній, соціальній та професійній ізолюваності іммігрантів. Це передбачає інформаційну, консультаційну, психологічну та навчальну підтримку, а також побудову мережі підтримки серед самих іммігрантів.

Проект надалі продовжився як CENTRUM WSPARCIA (Центр підтримки).

ОСНОВНІ ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ В МЕЖАХ ПРОЄКТУ ЧИ ІНІЦІАТИВИ

Проект має кілька частин: консультаційний пункт, Національна гаряча лінія для переселенців, індивідуальна психологічна консультація, клуб взаємопідтримки «Друзі», Менторська програма для менторів культури.

Консультаційний пункт обслуговує переселенців без попереднього запису. Консультанти – це іммігранти, які вільно володіють кількома мовами, добре навчені, мають сучасні знання та багаторічний досвід роботи. Вони надають поради щодо:

- легалізації перебування та роботи;
- податкових зобов'язань;
- охорони здоров'я та обов'язкового страхування;
- освіти і шкільного навчання;
- отримання польського громадянства;

- пошуку роботи, місця проживання та інших проблем повсякденного життя в Польщі;
- перевірки комплекту документів для конкретного дозволу;
- допомоги в оформленні заяв;
- допомоги в різних кризових ситуаціях.

Національна гаряча лінія. Паралельно з консультаційним пунктом працює «Телефон довіри для мігрантів», який пропонує допомогу людям, які не можуть прийти особисто до місця розташування пункту.

Індивідуальну психологічну консультацію надає лікар- психолог-переселенець українською, а за потреби – російською чи польською мовами. Це базові психологічні консультації, допомога в ситуаціях стресу, пов'язаних із міграцією та інтеграцією, а також підтримка в подоланні повсякденних труднощів, пов'язаних із сімейним і професійним життям, підтримка в складних емоційних станах і формування мотивації.

Клуб взаємопідтримки «Друзі» є формою психологічної групової допомоги. Його веде психолог-переселенець з України. Зустрічі зосереджені на підтримці іноземців у подоланні повсякденних труднощів і формуванні мотивації. Психолог діагностує, чи потребує хтось із людей індивідуальної допомоги, чи додаткової підтримки фахівців.

Менторська програма для менторів культури – навчальні курси для громадських лідерів мігрантів, які хочуть стати культурними наставниками та допомагати мігрантам, які не володіють польською мовою, вирішувати офіційні справи та підтримувати їх у складних життєвих ситуаціях, а також створити мережу для підтримки мігрантів на засадах партнерства. Програма передбачає навчальні цикли, адаптовані до індивідуальних потреб учасників: знання у сфері польського права щодо міграції та біженців, збору коштів, роботи з людьми з інших культур, управління громадською організацією, побудови місцевого партнерства та співпраці з місцевою владою.

ЕЛЕМЕНТИ, ЯКІ СПРИЯЛИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

Цей проєкт реалізований завдяки дотаціям із програми «Активні мешканці – місцевий фонд» (Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy), що фінансується з фонду EOG та співфінансований Open Society Foundation, Active Citizens Fund.

НАЗВА ПРОЄКТУ

CENTRUM WSPARCIA (ЦЕНТР ПІДТРИМКИ)

МІСЦЕ РЕАЛІЗАЦІЇ

Варшава, Польща

ТРИВАЛІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ

2022 р. і дотепер

МЕТА ПРОЄКТУ

Забезпечення допомоги та підтримки українським біженцям

ОСНОВНІ ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ В МЕЖАХ ПРОЄКТУ ЧИ ІНІЦІАТИВИ

Інфолінія

Гаряча лінія надає допомогу та підтримку людям з України, які приїхали до Польщі. Консультанти надають поради з питань легалізації перебування. Вони також надають загальну інформацію про принципи роботи служби охорони здоров'я, кабінетів, Міносвіти та інших служб для громадян. Консультації проводять польською та українською мовами.

Пункт консультування

Надання широкої та вичерпної інформації щодо таких питань: законність перебування; супровід у розв'язанні службових питань; легальність праці та питання, пов'язані зі специфікою польського ринку праці; освіта; доступ до медичних послуг; комплексна підтримка в кризових ситуаціях; проживання та питання, пов'язані з польським ринком нерухомості; діяльність Українського дому; загальна інформація про справи, що стосуються повсякденного життя.

Проживання

Координація та поєднання людей, які надають житло безкоштовно або за державну плату за «солідарною» моделлю, тобто людина/сім'я – особа/сім'я. Загалом таким чином вдалося допомогти понад 12 тисячам людей.

Курси польської мови

Мовний курс складається з 60 годин занять, які відбуваються двічі або тричі на тиждень у невеликих групах по 10 – 12 осіб.

Волонтерство

Підтримка українок з першого дня ескалації війни. Організація та залучення волонтерів для надання допомоги на вокзалах і в місцях перебування українських біженців; переклад візитів до лікарів, зустрічей у школах і майстернях для дітей. Загалом Український дім зібрав контакти понад 5000 волонтерів. У перший рік війни вони виконали майже 1000 волонтерських завдань. Фонд підтримав громадські центри, Посольство України у Республіці Польща та численні неурядові організації для координації зусиль та ініціатив.

Від 24 лютого 2022 р. до липня 2024 р. було надано 40 246 стаціонарних консультацій, 87 586 консультацій на інфолінії. 14 057 осіб отримали житло.

2 569 жінок взяли участь у клубі, а 11 881 осіб - у культурно-інтеграційних заходах, 1 112 осіб скористалися безкоштовними курсами.

ПАРТНЕРИ ПРОЄКТУ

German Humanitarian Assistance, Norwegian Refugee Council, UNHCR, Danish Refugee Council

ЕЛЕМЕНТИ, ЩО СПРИЯЛИ УСПІШНІЙ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТІВ ФОНДУ ЗАГАЛОМ

«Український дім» був заснований через юридичні структури в Польщі та конкурси на отримання фінансових ресурсів, доступних через вступ Польщі до Європейського Союзу. Український дім у Варшаві отримав приміщення, яке надала Варшавська міська рада за пільговими ставками внаслідок війни в Україні, що розпочалася у 2014 р. Консультаційний пункт, який безкоштовно надає правдиву інформацію українським мігрантам, був започаткований як проєкт, фінансований міською радою Варшави у 2016 р. Серед державного сектору партнерами Українського дому є державні інституції: служба соціального захисту населення, центри соціальної підтримки, державні офіси з питань праці. Розвиток діяльності Українського дому після повномасштабного російського вторгнення у 2022 р. відбувся завдяки фінансовій підтримці міжнародних гуманітарних організацій, зокрема таких, як UNHCR, NRC, Save the Children, CARE, HIAS, Mercy Corps, UN Women тощо.

ВИКЛИКИ ЧИ ПРОБЛЕМИ

Фінансова нестабільність

Міжнародні неурядові організації та донори залишають Польщу, розуміючи, що польська держава має ресурси для підтримки українців. Водночас зміни до Закону про особливий захист українців у Польщі скасовують попередню соціальну підтримку українських біженців. Унаслідок як українці, так і громадські організації, які наразі працюють на їх підтримку, опиняються у скрутній фінансовій ситуації.

Політична невизначеність

Хоча польський політичний клас і далі демонструє широку підтримку Україні та українцям, він ще не має довгострокових планів щодо інтеграції українців у польське суспільство. Держава не має сформованої інституційної інфраструктури, за допомогою якої можна було б і надалі підтримувати очолювані Україною НУО, які зараз надають послуги, що сприяють інтеграції українців у польське суспільство. Це стосується як національного, так і регіонального та міського рівнів державного управління. Так само держава не має довгострокових програм підтримки інтеграції українських біженців у різні верстви польського суспільства, зокрема освіти, охорону здоров'я, професійну підтримку.

Також ускладнилися пряма комунікація Українського дому з очільником Варшави та є труднощі співпраці безпосередньо з міською радою.

Російська пропаганда

Російська пропаганда активна у загостренні соціальної напруги, зокрема перекладає відповідальність на українських мігрантів за труднощі в повсякденній організації, наприклад, польської системи освіти чи охорони здоров'я.

НАЗВА ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

ФОНД «МАМА – 2022 »

Фонд заснований у 2022 р. після початку повномасштабного вторгнення росії на територію України. Основні засновники – українські вимушені мігранти у Польщі. Місто Варшава (Польща).

Місія організації: підтримка українських жінок із дітьми у їхній ефективній інтеграції в польське суспільство та допомога їм зробити внесок в екологічно збалансований і науково обґрунтований розвиток Польщі, України та усього ЄС.

НАЗВА ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

СТВОРЕННЯ ПРИРОДООХОРОННИХ НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИХ КНИЖОК І НАВЧАЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ЖІНОК

РОЛЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Підтримка діяльності організації та нефінансове сприяння у реалізації проєктів.

МІСЦЕ РЕАЛІЗАЦІЇ

Варшава

ТРИВАЛІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ

Від початку повномасштабного вторгнення росії і дотепер

МЕТА ПРОЄКТУ ТА ЗАВДАННЯ

1. Забезпечення українських дітей науково-популярною літературою на екологічну тематику. Читання книг про природу значно знижує рівень стресу та підвищує позитивні емоції. Позитивні емоції відкривають дітям нові можливості й допомагають впоратися із травмою війни.
2. Підтримка розвитку науково-обґрунтованої екологічної освіти та екологічної політики.

НАЗВА ПРОЄКТУ

«ЗЕЛЕНІ ЗУСТРІЧІ»

МІСЦЕ РЕАЛІЗАЦІЇ

Варшава

ТРИВАЛІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ

2022 – 2024 рр.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРОЄКТУ

«Зелені зустрічі» - заходи, лекції та майстер-класи для дітей, молоді та жінок, які покликані сприяти поглибленню інтеграції та взаєморозумінню між українцями, які жили у Польщі до початку повномасштабного вторгнення, місцевим населенням (поляками), а також українськими біженцями, які вимушено покинули Україну у 2022 р.

ОСНОВНІ ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ В МЕЖАХ ПРОЄКТУ ЧИ ІНІЦІАТИВИ

Регулярні онлайн- та офлайн-зустрічі для дітей українських вимушених мігрантів у Варшаві. Діти зустрічаються, навчаються, грають, обговорюють та розширюють свої знання про природу та екологічні проблеми. А також вчать писати екологічні казки та реалізовувати «зелені» проєкти. «Зелені» зустрічі роблять дітей щасливими, дають їм нові думки, мрії і впевненість у собі.

НАЗВА ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

**МЕРЕЖА УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОК-ЕКОЛОГІВ У ПОЛЬЩІ
ТА КРАЇНАХ ЄС (NUWE-PL-EU)**

МІСЦЕ РЕАЛІЗАЦІЇ

Варшава. Доедналися ще 5 країн.

ТРИВАЛІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ

Від грудня 2022 р. і дотепер

МЕТА ПРОЄКТУ ТА ЗАВДАННЯ

1. Встановлення зв'язків і об'єднання зусиль українських жінок-біженок для підтримки одні одних.
2. Розробка та реалізація ідей і спільних проєктів, обмін досвідом.
3. Розробка високоякісних освітніх матеріалів і політик.
4. Спільне вивчення іноземних мов і розвиток додаткових навичок.

ВИКЛИКИ ЧИ ПРОБЛЕМИ

Потреба у фінансовій підтримці.

НАЗВА ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

**КОАЛІЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ У ПОЛЬЩІ
«24 СЕРПНЯ» (КОАЛІЦІЯ 24/08)**

Організація на етапі створення. Від грудня 2023 р. до серпня 2024 р. – підготовчий етап та реєстрація.

НАЗВА ПРОЄКТУ

**ДОСЛІДЖЕННЯ ПОТРЕБ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ У ПОЛЬЩІ
ТА РОСІЙСЬКОЇ ПОЛЬСЬКОМОВНОЇ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ У
ТЕЛЕГРАМ-КАНАЛАХ;
КОНСОЛІДАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ У ПОЛЬЩІ НАВКОЛО
АДВОКАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ІНТЕРЕСІВ І КОМУНІКАЦІЇ З
МІСЦЕВОЮ ВЛАДОЮ**

ПАРТНЕРИ ПРОЄКТУ

Студенти Варшавського університету, Українська асоціація студентів, Благодійний фонд «UDONATION», ГО «ПанЄвропа Київ»

МІСЦЕ РЕАЛІЗАЦІЇ

Варшава та загалом Малопольське воєводство

ТРИВАЛІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ

Заплановано початок на 24 серпня 2024 р.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРОЄКТУ ЧИ ІНІЦІАТИВИ

1. Сприяння налагодженню комунікації та мережуванню українських вимушених мігрантів із місцевими мешканцями за допомогою суспільно-корисних ініціатив.
2. Підвищення екосвідомості мігрантів і мешканців Польщі.
3. Просування позитивного іміджу українських біженців у польському суспільстві завдяки їхньому залученню до екосупільних ініціатив місцевого населення.
4. Надання гуманітарної допомоги українським біженцям.

ОСНОВНІ ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ В МЕЖАХ ПРОЄКТУ ЧИ ІНІЦІАТИВИ

- активна участь у консультаціях і дискусіях з питань зовнішньої політики, а також звернення до органів державної влади з питань, що стосуються інтересів української молоді в Польщі;
- розробка та реалізація освітніх програм для української молоді, які сприяють її професійному та особистісному розвитку;
- організація системи наставництва, яка допомагає новоприбулим адаптуватися до польського університетського та професійного середовища й отримувати необхідну підтримку;
- організація навчальних курсів і семінарів для української молоді, яка шукає можливості працевлаштування та стажування в Польщі;
- ініціювання та підтримка ініціатив, спрямованих на розвиток та взаємодію української молоді з іншими відповідними спільнотами в Польщі;
- розвиток партнерств із громадськими й професійними організаціями для спільної роботи над проєктами та консолідації зусиль для діалогу між Україною і Польщею;
- проведення серед польської молоді інформаційних кампаній про війну, яку веде росія проти України, та російську дезінформацію в Польщі з метою покращення та зміцнення взаєморозуміння;
- організація публічних дискусій і круглих столів за участю представників влади та громадськості з метою обговорення актуальних питань, які цікавлять українську молодь у Польщі;
- постійний аналіз ситуації, пов'язаної з українською молоддю в Польщі та за кордоном, а також інших питань, з метою надання фахової підтримки українській молоді в аналітичній сфері;
- підготовка досліджень, експертних висновків та аналітичних матеріалів з

- питань, які вивчають представники української молоді;
- проведення науково-дослідних робіт у галузі соціально-гуманітарних наук;
 - організація та проведення конференцій, виставок і конгресів;
 - співпраця з приватними особами, державними організаціями та установами, засобами масової інформації;
 - ведення інтернет-порталів.

ЕЛЕМЕНТИ, ЯКІ СПРИЯЛИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

- зовнішньополітична позиція Польщі щодо України;
- велика кількість українських студентів у Польщі;
- підбір вдалої комбінації людей у команді;
- контакти із громадянським суспільством.

ВИКЛИКИ ЧИ ПРОБЛЕМИ

- юридичні труднощі, зокрема щодо можливості офіційної реєстрації;
- зовнішні чинники (наприклад, зміни в Посольстві України в Республіці Польща).

НАЗВА ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

**САМОВРЯДУВАННЯ СТУДЕНТІВ ВАРШАВСЬКОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

НАЗВА ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

ДИСКУСІЙНА ПЛАТФОРМА «УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ»

МІСЦЕ РЕАЛІЗАЦІЇ

Варшава

ТРИВАЛІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ

Грудень 2023 р. – лютий 2024 р.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРОЄКТУ ЧИ ІНІЦІАТИВИ

Проведення конференцій, дискусій і заходів з метою обговорення та пошуку шляхів розв'язання проблем українських вимушених мігрантів у Польщі.

ОСНОВНІ ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ В МЕЖАХ ПРОЄКТУ ЧИ ІНІЦІАТИВИ

Проведено міжнародну конференцію із залученням керівниці проєкту «Університет Варшавський для України», заступника мера Варшави, керівника Центру міграційних досліджень Варшавського університету, а також провідних науковців Польської академії НАУК, дослідників, журналістів, представників місцевих органів влади та студентів.

Теми дискусій:

- Як можна покращити взаєморозуміння та співпрацю між українцями та поляками на різних рівнях – від громадянського суспільства до міждержавних відносин?
- Як удосконалити співпрацю між Польщею та Україною в контексті європейських і міжнародних ініціатив? (Interreg)
- Яким чином подолати проблеми міграції та сприяти інтеграції українців у Польщі та поляків в Україні?

НАЗВА ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

ФОНД «AIDUA»

Фонд офіційно зареєстрований у квітні 2022 р. Основні напрями діяльності: благодійна діяльність для осіб, які опинилися у складній життєвій ситуації, постраждалих від збройних конфліктів і воєн у країні та за кордоном; гуманітарна допомога; соціальна допомога; навчальна, освітня та виховна діяльність; охорона здоров'я та життя; діяльність у сфері культури та мистецтва, охорони культурних цінностей і традицій.

НАЗВА ПРОЄКТУ

**ОРГАНІЗАЦІЯ ПРИБИРАННЯ ПАРКОВИХ ЗОН,
СКВЕРІВ, ТЕРИТОРІЙ БІЛЯ ВОДОЙМИЩ;
ОРГАНІЗАЦІЯ СКЛАДСЬКИХ ПРИМІЩЕНЬ ДЛЯ
ЗБОРУ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ ВІД НАСЕЛЕННЯ**

РОЛЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Відкритість влади до співпраці. Роботу супроводжують представники Управління доріг і зелених насаджень, мерії, адміністрацій бібліотек та інші представники органів місцевої влади та самоврядування.

МІСЦЕ РЕАЛІЗАЦІЇ

Варшава та 20 міст Польщі

ТРИВАЛІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ

Від квітня 2022 р. і триває досі

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРОЄКТУ ЧИ ІНІЦІАТИВИ

1. Сприяння налагодженню комунікації та мережуванню українських вимушених мігрантів із місцевими мешканцями за допомогою суспільно-корисних ініціатив.
2. Підвищення екосвідомості мігрантів і мешканців Польщі.
3. Просування позитивного іміджу українських біженців у польському суспільстві завдяки їхньому залученню до екосупільних ініціатив місцевого населення.
4. Проведення заходів для збору коштів та гуманітарної підтримки.
5. Надання гуманітарної допомоги українським біженцям.

ОСНОВНІ ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ В МЕЖАХ ПРОЄКТУ ЧИ ІНІЦІАТИВИ

- надати інформацію про прибирання різних територій;
- забезпечити людей необхідним спорядженням, рукавичками та мішками для сміття;
- організувати вивіз зібраного сміття;
- організувати місця для збору гуманітарної допомоги;
- організувати сортування, пакування та транспортування зібраних речей.

Міграційний консорціум - це об'єднання 9 громадських організацій: Stowarzyszenie Interwencji Prawnej, Polskie Forum Migracyjne, Ukraiński Dom (Український дім), Stowarzyszenie NOMADA, Homo Faber, Fundacja Polska Gościnność, Migrant Info Point, Amnesty International Polska, Helsińska Fundacja Praw Człowieka.

МІСЦЕ РЕАЛІЗАЦІЇ

Польща

ТРИВАЛІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ

Від 2017 р. і дотепер

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРОЄКТУ ЧИ ІНІЦІАТИВИ

Місія – працювати для біженців і мігрантів, щоб кожен із них міг повною мірою користуватися своїми правами та свободами. Основне завдання – створення широкої платформи для спільної діяльності, обміну досвідом, покращення якості роботи та публічних дебатів у сфері міграції та інтеграції в Польщі.

Консорціум є демократичною платформою співпраці, завдяки якій діяльність організацій, що входять до його складу, координується задля якнайповнішого використання наявних у кожній організації ресурсів та обміну ними з іншими суб'єктами.

ОСНОВНІ ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ В МЕЖАХ ПРОЄКТУ ЧИ ІНІЦІАТИВИ

Форум співпраці та інтеграції – це мережа регулярної співпраці неурядових організацій, які працюють у сфері міграції та інтеграції по всій Польщі. У форумі беруть участь понад 50 громадських організацій із 19 міст. Ключові сфери співпраці: обмін знаннями, обмін ресурсами, добробут та адвокація.

Академія міграції

Міграційна академія – це гібридний інструмент для отримання знань та компетенцій у сфері управління міграцією для органів місцевого самоврядування та неурядових організацій. На платформі розміщені освітні й експертні матеріали

щодо інтеграції людей з досвідом міграції та біженства в Польщі, особливо на місцевому рівні.

Проведення досліджень і підготовка аналітичних звітів здебільшого щодо актуальних проблем інтеграції мігрантів та біженців.

Подання політичних записок і рекомендацій органам влади Польщі на різних рівнях.

Динаміка та структура вимушеної міграції з України до Словаччини внаслідок повномасштабного вторгнення росії

Після повномасштабного вторгнення росії на територію України 24 лютого 2022 р. частина українських військових мігрантів знайшла притулок і міжнародний захист у Словаччині. Станом на 25 серпня 2024 р. у цій країні заявки на отримання статусу тимчасового захисту подали майже 153 тис. осіб, з яких 125 тис. були офіційно зареєстровані¹.

Динаміка отримання статусу тимчасового захисту для вимушених мігрантів з України характеризувалася стабільним зростанням (хоч незначним) чисельності українських громадян у Словаччині. За період від квітня 2022 р. до липня 2024 р. загальна кількість біженців зросла на понад 50 % та становила більш як 124 тис. осіб. Цю тенденцію можна пояснити тим, що військові мігранти постійно були зацікавлені цією країною, а також її близькістю до України. Словаччину також розглядають як місце, з якого може відбуватися переїзд до інших країн. Водночас через обмеженість у можливості прийняти значну кількість мігрантів ці обсяги є невеликими у порівнянні з іншими сусідніми державами (рис. 1). Також географічна близькість Словацької Республіки до України впливає на тенденцію повернення військових мігрантів назад на Батьківщину.

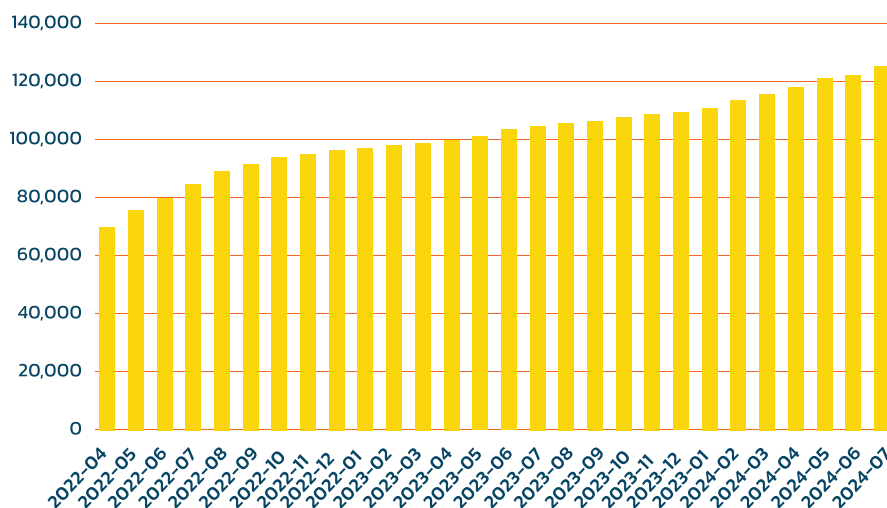

Рис. 1.
Чисельність громадян України на території Словаччини з дійсним статусом тимчасового захисту (станом на кінець місяця), кількість осіб, 2022-2024 рр.²

Статистичні дані Eurostat³ демонструють, що більшість українських вимушених мігрантів, що отримали статус тимчасового захисту, прибула до Словаччини у перші два квартали 2022 р. Загалом приїхало понад 80 тис. осіб. Натомість за весь 2023 р. темпи прибуття вимушених мігрантів упали, складаючи 30 тис. осіб (рис. 2).

¹ UNHCR (2024). Ukraine Refugee Situation – Data Explanatory Note. Operational Data Portal. URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine#category-25-520683>

² Eurostat (2024). Data Browser. Decisions granting temporary protection by citizenship, age and sex – quarterly data. Statistics. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/bookmark/684d8bce-a18d-4ac7-a3c0-69f2b38f2770?lang=en>

³ Eurostat (2024). Data Browser. Decisions granting temporary protection by citizenship, age and sex – quarterly data. Statistics. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/bookmark/684d8bce-a18d-4ac7-a3c0-69f2b38f2770?lang=en>

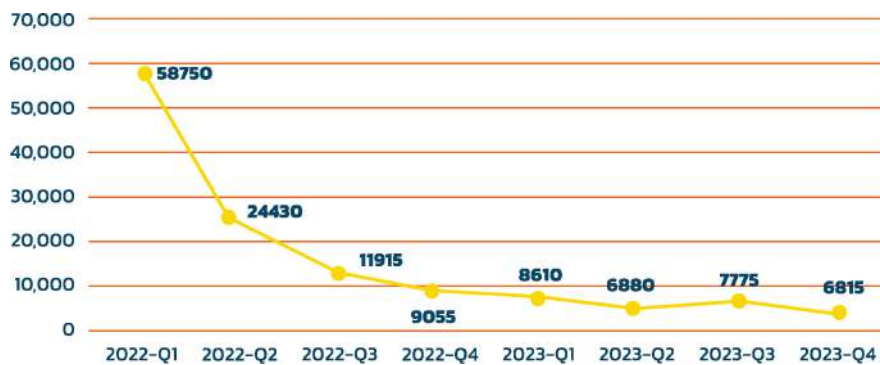

Рис. 2.
Динаміка позитивних рішень щодо надання статусу тимчасового захисту громадянам України, кількість рішень, квартальні дані, 2022-2023 рр.

Серед вимушених мігрантів, що отримали статус тимчасового захисту за період 2022-2023 рр. у Словаччині, переважали жінки (65%) над чоловіками (35%). Це було властиво для 2022 р., бо саме тоді прибула основна частина біженців – понад 100 тис. осіб. Проте у 2023 р. динаміка змінилася, оскільки частка між статями вирівнялася та становила уже 44% для чоловіків та 56% для жінок (рис. 3). Хоча кількість вимушених мігрантів у 2023 р. була значно меншою – 30 тис. осіб.

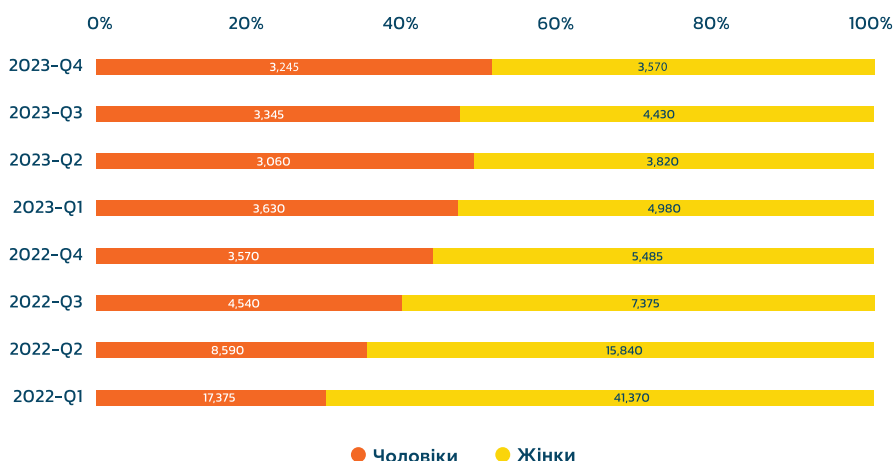

Рис. 3.
Динаміка позитивних рішень щодо надання статусу тимчасового захисту громадянам України, гендерний розподіл, квартальні дані, 2022-2023 рр.⁴

Дані Eurostat про частку українських дітей у Словаччині, які прибули у 2022-2023 рр., демонструють, що більшість із них – це діти до 14 років (75%). Діти віком від 14 до 17 років становили 25%. Більшість із них прибули у перші два квартали 2022 р. – 78%. Діти обох вікових категорій загалом становили майже 30% (це 40 тис. осіб) від усіх воєнних мігрантів за два роки (2022-2023 рр.) з початку повномасштабного вторгнення росії на територію України.

⁴ Eurostat (2024). Data Browser. Decisions granting temporary protection by citizenship, age and sex (Male & Female) quarterly data. Statistics. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/bookmark/d13f30bd-749d-4625-abff-b15eb744511a?lang=en>

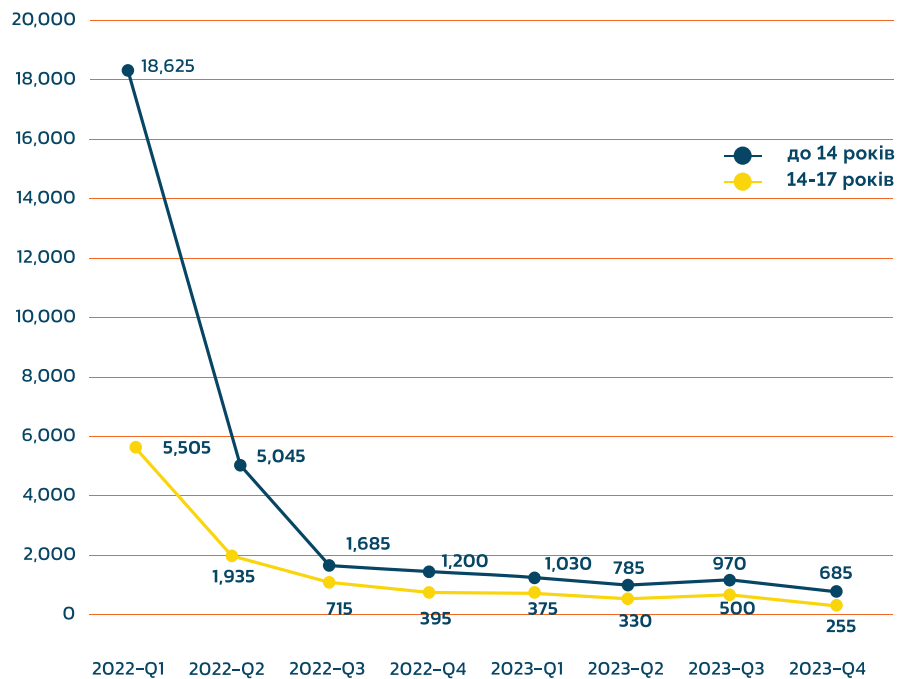

Рис. 4.
Динаміка
позитивних
рішень щодо
надання статусу
тимчасового
захисту
українським дітям,
віковий розподіл (до
14 років та від 14 до
17 років), квартальні
дані, 2022-2023 рр.⁵

⁵ Eurostat (2024). Data Browser. Decisions granting temporary protection by citizenship, age and sex (Less than 14 years & From 14 to 17 years) – quarterly data. Statistics. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/bookmark/bcf76946-b9e6-473c-a98d-9a599ecaa09c?lang=en>

Словаччина від початку повномасштабного вторгнення на територію України військ РФ проявила солідарність до воєнних мігрантів, приймаючи, допомагаючи, забезпечуючи підтримку і надаючи доступом до різних послуг. На всіх рівнях – від національного до локального – органи влади відразу зайняли привітну позицію та впроваджували систему заходів у багатьох секторах, спрямованих на краще задоволення потреб переміщених осіб. Від 4 березня 2022 р., відповідно до статті 5 Директиви 2001/55/ЄС про тимчасовий захист (Імплементативне рішення Ради ЄС № 2022/382), статус вимушених мігрантів став один зі способів гарантування доступу до прав, працевлаштування, соціального захисту та державних послуг.

Національне законодавство Словацької Республіки у сфері міграції регулюється декількома законами. Зокрема, Законом № 404/2011 про проживання іноземців, остання поправка до якого набула чинності 1 січня 2023 р. Зміни дозволили особам зі статусом тимчасового захисту продовжити свій доступ до приватного житла за межами гуманітарних центрів і закладів надання притулку завдяки субсидіям, мати доступ до медичних послуг, можливостей для працевлаштування та освіти, а також для отримання виплат для сімей із дітьми, безробітних або осіб з інвалідністю⁶. Він також надав право переселенцям з України подати заяву на тимчасове чи постійне проживання. Важливим є Закон № 480/2002 про надання притулку, який востаннє змінювали у травні 2023 р. Він набув чинності з червня того ж року. Характерно, що зміни стосувалися переміщених осіб з України зі статусом тимчасового захисту. Поправка регулювала надання їм допомоги і продовжувала термін її дії. Уточнення щодо дії Закону були доповнені Постановою уряду Словаччини No 179/2023 Coll. Серед останніх правових документів слід згадати також Постанову уряду № 218 від 8 грудня 2023 р., Положення парламенту № UV-46703/2023 від 28 листопада 2023 р. та Постанову уряду № 93 від 15 вересня 2023 р., у фокусі уваги яких є питання прийняття переселенців з України у Словаччині, надання підтримки та організація заходів у соціальній сфері й т.д.⁷

Як результат, у країні відсутнє автономне інтеграційне законодавство⁸. Зокрема, місце міграційного питання у політиці визначено і в стратегічному документі «Інтеграційна політика Словацької Республіки», що затверджений Постановою уряду Словацької Республіки № 45 від 29 січня 2014 р. Не так давно, у 2021 р., держава прийняла програму «Міграційна політика Словацької Республіки: перспектива до 2025 р.». Її основна мета – це добре організована трудова міграція для забезпечення інтеграції переселенців, безпеки своїх громадян та їх довгострокового співіснування⁹. Попри те, що курс прийнятий ще

⁶ UNHCR (2024). Ukrainian situation. Regional refugee response plan. Geneva, Switzerland: UNHCR. pp. 183-199.

⁷ UNHCR (2024). Refworld. Global Law & Policy Database. URL: [https://www.refworld.org/search?order=desc&page=1&sm_country_name\[\]=Slovakia&sm_country_name%20\[\]=Slovakia&sort=score](https://www.refworld.org/search?order=desc&page=1&sm_country_name[]=Slovakia&sm_country_name%20[]=Slovakia&sort=score)

⁸ European Union (2024). Governance of migrant integration in Slovakia. European Commission. European Website on Integration. URL: https://migrant-integration.ec.europa.eu/index.php/country-governance/governance-migrant-integration-slovakia_en#legislation

⁹ Integral Human Development (2024). Country profiles – Slovakia. URL: <https://migrants-refugees.va/country-profile/slovakia/>

до початку агресії РФ щодо України, його дія поширилася на українських воєнних мігрантів. Загалом у період 2022-2024 рр. парламент та уряд Словаччини на регулярній основі приймали нормативні документи з позитивним ставленням до українців, що було відповіддю на події в Україні. Це дозволило, з одного боку, воєнним мігрантам з України постійно перетинати кордон держави для перебування у Словацькій Республіці. З іншого боку, Словаччина також розглядалася як місце, з якого може відбуватися їхній переїзд до інших країн. Доповнив дію згаданих вище документів план на випадок надзвичайних ситуацій щодо масового прибуття мігрантів з України в період 2022-2023 рр. Періодично він оновлюється¹⁰.

Загалом, стратегія Словацької Республіки на 2024 р. спрямована на захист прав воєнних мігрантів, громадян інших країн і тих, хто ризикує залишитися без громадянства, втікаючи від війни в Україні¹¹. Фокус уваги держави зосереджений на сприянні реалізації стійких середньо- і довготривалих рішень і гарантуванні кращих умов для вимушених мігрантів розширити власні можливості. В основі стратегії закладені цілі, які відображають відповідь національної влади Словаччини на ситуацію в Україні, а саме:

- воєнні мігранти мають мати можливість отримувати доступ до правового статусу, захисту та інших прав;
- воєнні мігранти з інвалідністю мають мати доступ до цільової підтримки та допомоги;
- соціально-економічна інтеграція воєнних мігрантів у словацькі громади має зміцнюватися, а їхня самозабезпеченість зростати;
- посилення соціальної згуртованості між мігрантами та суспільством, яке їх прийняло.

Отже, з початком війни РФ проти України національні та місцеві органи влади активно долучилися до інтеграції, адаптації та надання послуг переміщеним особам з України, що отримали статус тимчасового захисту. Міграційна політика держави у період 2022-2024 рр. була гнучкою, що засвідчують і внесені важливі нововведення до чинного законодавства, і поява нових постанов і положень парламенту та уряду Словаччини як відповіді на події в сусідній країні. У процесі реалізації цілей органи влади на різних рівнях часто співпрацювали з неурядовими організаціями для підтримки мігрантів з України.

¹⁰ European Union (2024). Governance of migrant integration in Slovakia. European Commission. European Website on Integration. URL: https://migrant-integration.ec.europa.eu/country-governance/governance-migrant-integration-slovakia_en

¹¹ UNHCR (2024). Ukrainian situation. Regional refugee response plan. Geneva, Switzerland: UNHCR. pp. 189-190.

Роль громадянського суспільства у допомозі українським біженцям

З початком війни проти України громадський сектор – місцеві громади й активісти, зокрема волонтери, національні та локальні неурядові організації – також відігравав важливу роль у підтримці воєнних мігрантів з України. Всі ці організації спрямували свої зусилля на забезпечення, створення і поліпшення умов для інтеграції, адаптації та захисту мігрантів у державі та соціумі. Співпрацюючи з національними та локальними органами влади, вони надавали допомогу у сферах захисту, освіти, охорони здоров'я, в питаннях гендерного насильства, турботи про дітей та ін. Це мало важливе значення для сприяння солідарності та соціальній єдності між вимушеними мігрантами з України та словацькою спільнотою і державою, що їх прийняли.

Попри формування сприятливого середовища для захисту мігрантів і їхніх прав у Словаччині за період 2022-2024 рр., зауважимо, що все ж таки ще необхідний прогрес у таких питаннях, як: доступне житло, доступ до якісної освіти і можливості працевлаштування для підтримки самозабезпеченості та соціально-економічної інтеграції воєнних мігрантів. Усі ці проблеми об'єктивно вплинули на інтеграцію громадських організацій у процес підтримки достатнього рівня надання різноманітних послуг для біженців з України¹².

При цьому, слід зауважити, що у Словаччині немає консультативних органів з питань інтеграції. Відразу після початку війни відбулося посилення співпраці між громадянським суспільством і державою у розв'язанні проблем інтеграції осіб, які отримали міжнародний захист. Громадські організації почали надавати послуги та впроваджувати інтеграційні програми на місцевому і національному рівнях¹³. Для закріплення формату партнерства у подоланні міграційних проблем у листопаді 2022 р. Міністерство внутрішніх справ і громадські організації ініціювали підписання Меморандуму про співпрацю у подоланні надзвичайної ситуації у зв'язку з прибуттям великої кількості людей з України до Словацької Республіки, спричиненої ескалацією збройного конфлікту в Україні¹⁴.

Прикладом партнерських зв'язків між державою та громадським сектором став створений Міжвідомчий словацький підрозділ з планування реагування на потреби біженців, який об'єднав більш як двадцять учасників – національні неурядові та міжнародні організації, а також частину відповідних агентств ООН. Всі вони співпрацюють з волонтерами, академічними та культурними асоціаціями, щоби посилити взаємодію і взаємодоповнюваність у забезпеченні найкращих практик для задоволення потреб вимушених мігрантів. Неодмінним аспектом є залучення організацій, які очолюють жінки і жінки-біженки, що має вирішальне

¹² UNHCR (2024). Ukrainian situation. Regional refugee response plan. Geneva, Switzerland: UNHCR. pp. 185-186.

¹³ European Union (2024). Governance of migrant integration in Slovakia. European Commission. European Website on Integration. URL: https://migrant-integration.ec.europa.eu/country-governance/governance-migrant-integration-slovakia_en

¹⁴ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (2022). Memorandum o spolupráci pri riešení mimoriadnej situácie v súvislosti s príchodom veľkého počtu ľudí z Ukrajiny na územie Slovenskej republiky spôsobeným eskaláciou ozbrojeného konfliktu na území Ukrajiny. Verzia final 18.10.2022. URL: https://www.minv.sk/swift_data/source/rozvoj_obcianskej_spolocnosti/participacia/2022/Konferencia_Na%20spolupraci%20zalezi/Memorandum%20o%20spolupraci%20Ukrajina%20OPS%20verzia%20final%2018.10.2022.pdf

значення у забезпеченні інклюзивності та ефективності розв'язання проблем. Це надає варіанти для належної реакції на задоволення різноманітності потреб мігрантів¹⁵.

Іншим прикладом є Словацька гуманітарна рада як волонтерський центр, який об'єднав понад сотню гуманітарних і благодійних організацій та фондів, що спрямовані на поліпшення умов інтеграції вимушених мігрантів у словацьке суспільство. Це різні організації, які пропонують допомогу, послуги, технічне обслуговування та консультації для соціально незахищених людей та людей з інвалідністю. Їхня діяльність спрямована на українських мігрантів, що прибувають до Словаччини в пошуках притулку¹⁶.

Крім цього, серед громадських організацій, які допомагали воєнним мігрантам, досить активними були і релігійні. Найпоширенішими формами їхньої допомоги були гуманітарна та інформаційно-консультаційна. Також ці організації пропонували курси словацької мови, допомогу в адміністративних питаннях, сприяли пошуку житла та роботи.

Загалом спектр послуг, які надали громадські організації, вимушеним мігрантам з України є досить широким. Частина з них спрямовує свою роботу на співпрацю з метою розвитку та надання різної гуманітарної допомоги, питання соціальної інклюзії та глобальної освіти. Інші організації фокусують увагу на освіті, консультаціях щодо працевлаштування та здобуттю знань із фінансової грамотності. Додатково наявна група організацій, об'єднаних метою допомогти у пошуку житла для біженців та розв'язати дотичне коло питань до цієї теми: від технічного обслуговування аж до заходів на користь соціально незахищених людей і людей з інвалідністю. У Словаччині також є організації, що зосереджені на підтримці суспільно корисної діяльності українських мігрантів, зокрема у сферах освіти, соціальної допомоги, охорони здоров'я, спорту, культури та екології¹⁷.

Отже, громадські організації у Словацькій Республіці з початком війни відразу долучилися до процесів із допомоги українським воєнним мігрантам і їхньої інтеграції до нового середовища. Діяльність організацій спрямовувалася на різні аспекти сприяння українцям для їхньої швидкої та ефективної адаптації: від гуманітарної допомоги до надання консультацій, інформації та послуг. Досить часто успіх у розв'язанні актуальних проблем мігрантів залежав від співпраці з державою і міжнародними інституціями на національному і локальному рівнях.

¹⁵ UNHCR (2024). Ukrainian situation. Regional refugee response plan. Geneva, Switzerland: UNHCR. p. 196.

¹⁶ Integral Human Development (2024). Country profiles – Slovakia. URL: <https://migrants-refugees.va/country-profile/slovakia/>

¹⁷ Integral Human Development (2024). Country profiles – Slovakia. URL: <https://migrants-refugees.va/country-profile/slovakia/>

Приклади найкращих практик взаємодії неурядових організацій у Словаччині з органами місцевого самоврядування для розв'язання питань українських воєнних мігрантів

НАЗВА ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

«ЛЮДИНА В НЕБЕЗПЕЦІ» (ОРИГ. ĽLOVEK V OHROZENÍ)

«Людина в небезпеці» – це громадська неприбуткова організація, яку заснувала у 1999 р. група журналістів, які були стурбовані наслідками конфлікту для цивільного населення у тодішньому Косову. Вона була створена як відповідь на кризові ситуації, що виникають у світі. Відтоді її діяльність почала розширюватися. Організація займається наданням як гуманітарної допомоги, так і довгостроковими проєктами співпраці з питань розвитку, підтримки прав людини та глобальної освіти. Від середини 2016 р. організація об'єдналася з чеською організацією «People in Need» і реалізує проєкти з питань соціальної інтеграції в різних громадах Словаччини. До 2016 р. «Людина в небезпеці» діяла як громадське об'єднання, а після об'єднання з «People in Need» функціонує як неприбуткова організація. Після об'єднання вона стала частиною міжнародної мережі «People in Need». Організація проводить міжнародний фестиваль документального кіно «One World».

Ключові напрями діяльності: адресна допомога, взаємодія з місцевими партнерами та ефективне використання фінансових ресурсів.

Місія організації полягає в ефективній допомозі людям, які постраждали від наслідків воєнних конфліктів, стихійних лих та авторитарних режимів. Завдяки освітній діяльності та роботі у громадах Словаччини організація сприяє розбудові відкритого, толерантного та інклюзивного суспільства.

НАЗВА ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

ПРОГРАМА СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ДІТЕЙ З УКРАЇНИ

ПАРТНЕРИ ПРОЄКТУ

Відділ освіти і молоді муніципального управління м. Жиліна (Словаччина), «Ліга психічного здоров'я»

ОПИС ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

МІСЦЕ РЕАЛІЗАЦІЇ

м. Жиліна (Словаччина), дитячий садок

ТРИВАЛІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ

Січень-лютий 2023 р. – дотепер

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРОЄКТУ

Адаптації дітей українських вимушених мігрантів до місцевого середовища, харчування та розпорядку дня.

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТИ

У межах проєкту було організовано зустрічі за участі працівників Відділу освіти та молоді муніципального управління м. Жиліна, керівництва та вихователів дитячих садків у м. Жиліна, педагогів, логопедів, вчителів, батьків дітей, які є воєнними мігрантами, та представників «Človek v ohrození». Всі залучені сторони погодилися на формування батьківської асоціації, яка сприятиме процесу адаптації дітей українських вимушених мігрантів до місцевого середовища. Було погоджено та скоординовано роботу в питаннях:

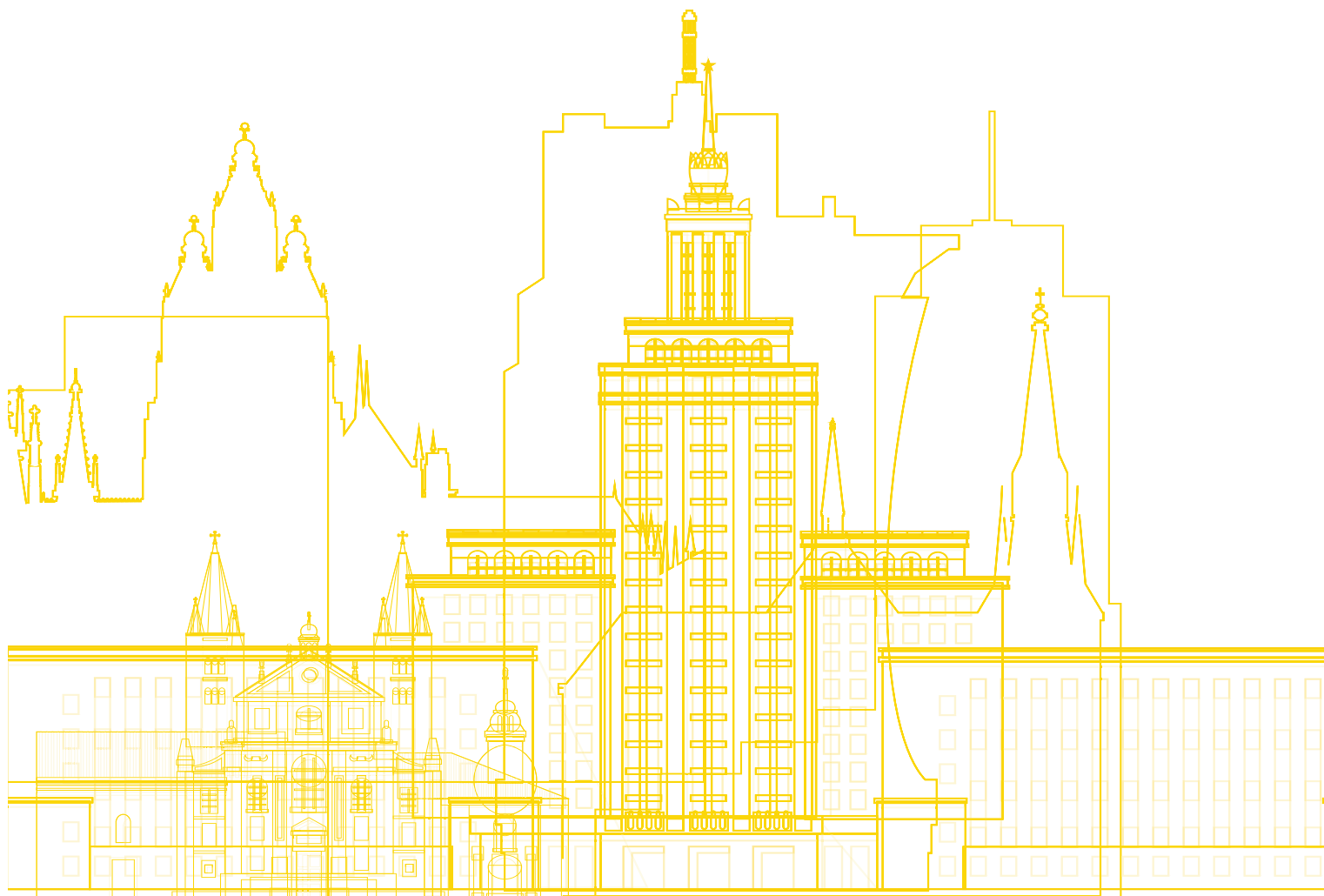
- логопедичної і психологічної допомоги дітям;
- комунікації між батьками, персоналом дитячого садка, організацією «Людина в небезпеці» і відділом освіти та молоді муніципального управління м. Жиліна;
- педагогічного супроводу процесу навчання та адаптації дітей у садку.

ЕЛЕМЕНТИ, ЯКІ СПРИЯЛИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

- конструктивне бажання всіх залучених сторін (керівництва і працівників дитячого садка, батьків дітей і різних спеціалістів) досягнути позитивного результату;
- запрошення експертів (психологів, логопедів та педагогів) до процесу розв'язання проблеми.

ВИКЛИКИ ЧИ ПРОБЛЕМИ

- мовний бар'єр і складнощі у комунікації;
- фінансові проблеми українських вимушених мігрантів;
- стрес, психологічні травми та часткова відчуженість від соціальної участі дітей;
- інші харчові уподобання та режим дня у дитячому садку.

НАЗВА ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

«ЛЮДИНА В НЕБЕЗПЕЦІ» (ОРИГ. ČLOVEK V OHROZENÍ)

НАЗВА ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

SOS UKRAJINA

ПАРТНЕРИ ПРОЄКТУ

«SlovakAid», спеціалізовані установи ООН (УВКБ ООН), органи місцевої влади у містах, де практика реалізовувалася

ОПИС ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

МІСЦЕ РЕАЛІЗАЦІЇ

Спочатку на українсько-словацькому кордоні, а згодом у таких містах Словаччини: Убля, Вельке Слеменце, Вишне Німецьке, Кошице, Пряшів, Банська Бистриця, Жиліна, Бардейов, Свидник, Лученець, Зволен, Ліптовський Мікулаш, Ліптовський Градок і Спішська Нова Весь.

ТРИВАЛІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ

24 лютого 2022 р. – дотепер

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРОЄКТУ

Надання гуманітарної допомоги та психосоціальна підтримка українських військових мігрантів.

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТИ

Активна робота здійснювалася за різними напрямками в багатьох населених пунктах Словаччини. З початком війни надано значну гуманітарну допомогу

воєнним мігрантам з України, зокрема розподілено 2200 т. гуманітарної допомоги для понад 52 тис. людей, облаштовано меблями та побутовою технікою 14 притулків і 12 модульних будинків, відремонтовано 4 муніципальні будинки і збудовано 1 збірний будинок. Крім того, було забезпечено теплим зимовим одягом і взуттям 615 сімей.

Особливу увагу приділено психологічній допомозі. Було організовано приватні та групові зустрічі з психологами для близько 1700 осіб і проведено 60 психологічних заходів, тренінгів і семінарів.

Загалом допомога надавалася за трьома основними напрямками: захист дітей, освіта та соціальна інтеграція. У сфері захисту дітей було успішно створено безпечний простір для дітей та їхніх опікунів. У межах цієї програми діти різного віку можуть брати участь у регулярних заходах, спрямованих на полегшення соціальної взаємодії, надання емоційної та фізичної розрядки, зменшення стресу і тривоги та сприяння взаємостосункам. Діти регулярно отримували можливість долучитися до формальної та неформальної освіти для забезпечення їхнього навчального процесу та інтеграції у словацьку систему освіти. Організація провела 57 громадських заходів для близько 1500 людей і понад 1300 волонтерських заходів із дітьми.

Організація надала підтримку в освітньому процесі шляхом індивідуального та групового навчання, наставництва та консультування з питань кар'єри. Для зустрічей між представниками корінного населення та вимушеними мігрантами використовували безпечні місця. Там організовували зустрічі, групові заходи, фестивалі та культурні програми. Ці заходи були спрямовані на підтримку та зміцнення соціальної інтеграції, тим самим сприяючи розбудові згуртованого та толерантного суспільства. Організація провела 10 тренінгів для близько 250 вчителів і шкільних психологів, 5 дводенних бізнес-тренінгів і 13 бізнес-грантів, а також 10 семінарів для 100 шукачів роботи та 8 професійних консультацій для понад 100 підлітків.

ЕЛЕМЕНТИ, ЯКІ СПРИЯЛИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

- фінансування від міжнародних організацій;
- мобілізація словацького суспільства для допомоги українцям;
- своєчасність, швидкість і реактивність наданої допомоги.

ВИКЛИКИ ЧИ ПРОБЛЕМИ

- обмеження часових і матеріальних ресурсів;
- природні умови надання гуманітарної допомоги;
- складнощі у процесі інтеграції та адаптації українських воєнних мігрантів у словацьке суспільство.

НАЗВА ГРОМАДСЬКОЇ

**«ЛІГА ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ»
(ОРИГ. LIGA ZA ĽUDSKÉ PRÁVA)**

«Ліга захисту прав людини» – це громадська організація, яка з 2005 р. підтримує біженців і мігрантів у Словаччині. Вона поєднує надання прямих послуг (високоякісна і безкоштовна юридична допомога біженцям і мігрантам) з адвокацією та стратегічними судовими процесами у сферах міграції, інтеграції і політики надання притулку у Словацькій Республіці. Водночас організація проводить курси з навчання різних професій, які спрямовані на працю з іноземцями, і здійснює виховання нового покоління молодих юристів із питань міграційного права. Організація підтримує прозору, гідну та відповідальну міграційну політику держави у питаннях надання притулку та інтеграції.

НАЗВА ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

ІНТЕГРАЦІЙНИЙ ЦЕНТР КОШИЦЬКОГО КРАЮ

ПАРТНЕРИ ПРОЄКТУ

«Človek v ohrození», «Mareena», органи місцевої влади Кошицького краю, «DEDO Foundation», «ETP Slovakia», «Everyone for the Family», «DORKA», «Ліга психічного здоров'я», Архієпархіальна благодійна організація в Кошице, «Oáza».

ОПИС ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

МІСЦЕ РЕАЛІЗАЦІЇ

Кошицький край (Словаччина)

ТРИВАЛІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ

Червень 2022 р. – дотепер

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРОЄКТУ

Довгострокова підтримка українських вимушених мігрантів.

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТИ

З моменту свого створення «Інтеграційний центр» сприяв покращенню правового статусу та захисту прав вимушених мігрантів з України. Центр підвищив рівень соціальної згуртованості та залучення вимушених мігрантів у словацьке суспільство. Він надав воєнним мігрантам юридичні послуги, соціальні консультації та допомогу для орієнтування на ринку праці. Інші види допомоги: підтримка у влаштуванні дітей до закладів освіти, підготовка юридичних документів і перевірка та підтвердження дипломів.

Кількість клієнтів зросла до понад 1400 за два роки роботи «Інтеграційного центру». Персонал надавав у центрі в середньому 275 консультацій на місяць. Біженці з України зверталися за допомогою до центру у зв'язку з орієнтацією в місті Кошице, спілкуванням із владою, пошуком житла, працевлаштуванням і записом на курси словацької мови. Послуги включали психологічне і юридичне консультування. Організація проконсультувала щодо працевлаштування 2331 особу і працевлаштувала понад 400, з яких 140 осіб були вимушеними мігрантами з України.

ЕЛЕМЕНТИ, ЯКІ СПРИЯЛИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

- широка географічна співпраця між громадським сектором та органами влади у Кошицькому краї;
- активна участь волонтерів;
- широкий спектр видів діяльності.

ВИКЛИКИ ЧИ ПРОБЛЕМИ

- обмеженість фінансових, матеріальних і людських ресурсів;
- мовний бар'єр і проблеми комунікації;
- процес інтеграції та адаптації до нових умов;
- кількісні обмеження у можливості прийому воєнних мігрантів.

НАЗВА ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

**«ЛІГА ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ»
(ОРИГ. LIGA ZA ĽUDSKÉ PRÁVA)**

НАЗВА ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

ПРОГРАМНИЙ ДОКУМЕНТ «ІНТЕГРАЦІЯ ЛЮДЕЙ З УКРАЇНИ»

ПАРТНЕРИ ПРОЄКТУ

«Človek v ohrození», «Mareena», «CVEK», «Nadácia Milana Šimečku», інші неурядові організації у Словаччині, місцеві і регіональні органи влади по всій державі.

ОПИС ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

МІСЦЕ РЕАЛІЗАЦІЇ

Вся територія Словаччини

ТРИВАЛІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ

Травень 2022 р. – дотепер

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРОЄКТУ

Удосконалення системи інформування про заходи інклюзії для осіб з України зі статусом тимчасового захисту. Центральним аспектом цих зусиль є адвокація прав воєнних мігрантів, у тому числі щодо їхньої соціально-економічної інтеграції і доступу до цільових послуг.

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТИ

Було підготовлено аналітичний документ як результат співпраці п'яти основних неурядових організацій з багаторічним досвідом і ноу-хау у сфері інтеграції іноземців у Словаччині та надання їм гуманітарної допомоги. Основна мета проєкту – допомога державі, муніципалітетам та іншим суб'єктам у розробленні інтеграційних заходів для осіб із тимчасовим захистом з України. Документ

став синтезом великого масиву знань і досвіду роботи з питань інтеграції як до, так і в процесі воєнних дій в Україні, а також попередніх досліджень і аналізу, проведених у Словаччині. Цей аналітичний документ став одним із джерел для суб'єктів з питань надання допомоги вимушеним мігрантам з України, які працювали і надалі працюють у Словаччині на середньо- і довгостроковій основі. Одним із результатів роботи над програмним документом стала пропозиція посилити потенціал організаційної структури, що відповідає за координацію інтеграції новоприбулих, залучити до цього процесу НУО, зосередитися на зборі та аналізі даних, включаючи потреби вимушених мігрантів.

Не менш важливим наслідком проекту стала комунікація та взаємна підтримка між муніципалітетами та НУО у Словаччині, а також показники щодо працевлаштування, самозайнятості, соціальних послуг, фінансової допомоги, житла, доступу до інформації та правової допомоги, охорони здоров'я, освіти, професійного та мовного навчання. Сюди також входили заходи, пов'язані зі специфікою надання статусу тимчасового захисту, гуманітарної допомоги та інших питань.

ЕЛЕМЕНТИ, ЯКІ СПРИЯЛИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

- національний масштаб охоплення програми;
- широкий спектр охоплення питань у документі

ВИКЛИКИ ЧИ ПРОБЛЕМИ

- обмеженість фінансових, матеріальних і людських ресурсів;
- неоднорідність процесу інтеграції для кожної особи за часом та якістю;
- складність координації взаємодії між органами місцевої і регіональної влади, неурядовими організаціями в умовах цілої держави

НАЗВА ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

«ЛІГА ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ» (ОРИГ. LIGA ZA ĽUDSKÉ PRÁVA)

НАЗВА ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

ЮРИДИЧНІ ПОСЛУГИ ДЛЯ НУЖДЕНИХ У СЛОВАЧЧИНІ

ПАРТНЕРИ ПРОЄКТУ

Місцеві органи влади в м. Братислава (Словаччина), Департамент поліції у справах іноземців.

ОПИС ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

МІСЦЕ РЕАЛІЗАЦІЇ

Братислава (Словаччина)

ТРИВАЛІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ

Березень 2022 р. – дотепер

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРОЄКТУ

Надати правову допомогу і послуги усного перекладу воєнним мігрантам з України.

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТИ

Завдяки ініціативі організації «Ліга захисту прав людини» муніципалітет Братислави (Словаччина) після початку повномасштабної війни в Україні створив інформаційний пункт на головному залізничному вокзалі, щоб реагувати на нагальні потреби біженців, які прибувають з України. Якраз там значна частина юристів за підтримки волонтерів надавала юридичну допомогу та послуги перекладу більшості воєнним мігрантам з України.

Всі послуги – юридична допомога, послуги перекладу, телефон довіри для вимушених мігрантів та інформаційні сайти – надавали (і надають надалі)

словацькою, українською та англійською мовами. Організація також налагодила співпрацю з Департаментом іноземної поліції Словаччини, на основі якого було забезпечено попередню реєстрацію осіб, які просять надання статусу тимчасового захисту.

Крім того, організація активно займалася адвокацією, пов'язаною з правовими положеннями та інтеграцією на національному та муніципальному рівнях, а також розбудовою потенціалу та навчанням муніципалітетів, перекладачів, юристів та інших зацікавлених сторін у сферах, пов'язаних із захистом воєнних мігрантів.

ЕЛЕМЕНТИ, ЯКІ СПРИЯЛИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

- фінансова підтримка Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН);
- широке залучення волонтерів до надання юридичних послуг.

ВИКЛИКИ ЧИ ПРОБЛЕМИ

- можливе збільшення числа вимушених мігрантів з України у майбутньому;
- нестача людського, фінансового та матеріального ресурсів для надання своєчасної допомоги.

НАЗВА ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

«ЛІГА ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ» (ОРИГ. LIGA ZA ĽUDSKÉ PRÁVA)

НАЗВА ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

**ЗАПОБІГАННЯ КСЕНОФОБІЇ, РАСИЗМУ І НЕНАВИСТІ
ЩОДО ВИМУШЕНИХ МІГРАНТІВ**

ПАРТНЕРИ ПРОЄКТУ

Міністерства юстиції Словачької Республіки

ОПИС ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

МІСЦЕ РЕАЛІЗАЦІЇ

Братислава (Словаччина) як базове місто, але дія проєкту поширювалася на всю територію Словаччини.

ТРИВАЛІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ

у 2022 р.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРОЄКТУ

Запобігти проявам ксенофобії та підтримати жертв злочинів на ґрунті ненависті до вимушених мігрантів, які стикаються з ксенофобією та ненавистю через свою зовнішню відмінність.

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТИ

У межах проєкту організовано велику кількість заходів різного формату по всій території Словаччини. Хоча основні з них були проведені у Братиславі.

Зокрема відбулося безліч регіональних зустрічей, на яких ключовою темою стало підвищення обізнаності про проєкт на національному та місцевому рівнях держави.

Проведено зустрічі з воєнними мігрантами для обміну досвідом у питанні підвищення їхньої обізнаності про можливість отримувати відповідну допомогу, якщо вони стали жертвами ненависті.

Проведено конференцію «Інтеграційний форум», у результаті якої було створено простір для нетворкінгу та обміну досвідом у сфері міграції та інтеграції у Словаччині.

Також записано багато відеоматеріалів, проведено інтерв'ю, підготовлено статті та організовано інформаційну кампанію в соціальних мережах. Вони стали ефективним інструментом донесення до громадськості життєвого міграційного досвіду вимушених мігрантів.

Важливим результатом стала підготовка документа, який містив рекомендації для експертів щодо інформаційного поширення теми вимушеної міграції та гендерної рівності у Словаччині.

Також проведено дві серії тренінгів для юристів та адвокатів у питанні надання допомоги жертвам ненависті, щоб підвищити їхній професійний потенціал.

Було організовано публічні дискусії (транслявалися в соціальних мережах) для обміну досвідом воєнних мігрантів з громадськістю у Словацькій Республіці.

ЕЛЕМЕНТИ, ЯКІ СПРИЯЛИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

Фінансова підтримка від Міністерства юстиції Словаччини в межах програми субсидій на заохочення, підтримки та захисту прав і свобод людини і запобігання дискримінації, расизму, ксенофобії, антисемітизму та інших проявів нетерпимості в усіх формах.

ВИКЛИКИ ЧИ ПРОБЛЕМИ

- відсутність заходів для сприяння інтеграції воєнних мігрантів, які стають об'єктом дискримінації, булінгу та мови ворожнечі через своє походження, зовнішність або релігію;
- низька обізнаність серед громадськості та політиків на тему становища воєнних мігрантів у Словаччині.

НАЗВА ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

«EQUITA»

«Equita» – громадська організація, що прагне зробити професійну медичну допомогу доступною для вразливих верств населення, таких як бездомні, біженці та люди з маргіналізованих громад. Організація надає медичну підтримку тим, кому перешкоджають у доступі до медицини відповідно до соціальної ізоляції, бідності, військових конфліктів чи інших гуманітарних катастроф. Сфери діяльності організації: первинна медико-санітарна допомога, послуги з сексуального та репродуктивного здоров'я та прав людини, а також підтримка осіб, що зазнали різного насильства. Для організації важливим аспектом функціонування є активна наукова та законодавчо адвокаційна діяльність у сфері доступу до охорони здоров'я з метою виявлення системних недоліків.

НАЗВА ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

МЕДИЧНА ДОПОМОГА ДЛЯ ВИМУШЕНИХ МІГРАНТІВ

ПАРТНЕРИ ПРОЄКТУ

«CARE International», UNICEF, органи місцевої та регіональної влади Братиславського краю

ОПИС ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

МІСЦЕ РЕАЛІЗАЦІЇ

Братиславський край, м. Братислава (Словаччина)

ТРИВАЛІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ

2022 р. – дотепер

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРОЄКТУ

Розширити доступ українських війсьних мігрантів до медичних послуг та їх якісного і своєчасного надання.

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТИ

У межах проєкту було надано медичну допомогу вимушеним мігрантам з України. Зокрема за період 2022-2023 рр. здійснено близько 50 виїздів до пацієнтів, а ще понад 900 виліковано завдяки сприянню органів місцевої влади, компанії «AGEL Merea» та міської лікарні «AGEL Zvolen Hospital».

Також серед досягнень проєкту було працевлаштування українських медичних працівників з-поміж війсьних мігрантів, щоб зменшити рівень навантаження на медичних працівників у Братиславському краї.

ЕЛЕМЕНТИ, ЯКІ СПРИЯЛИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

- працевлаштування українських медичних працівників з-поміж біженців сприяло зменшенню рівня навантаження на медичних працівників у Братиславському краї (Словаччина);
- залучені медичні працівники швидше інтегрувалися до нових умов життя у країні перебування;
- фінансова підтримка від UNICEF.

ВИКЛИКИ ЧИ ПРОБЛЕМИ

Потреба у кваліфікованих медичних працівників відповідно до стандартів медичної сфери Словаччини.

НАЗВА ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

«МЕМО 98»

«МЕМО 98» – це громадська організація з моніторингу ЗМІ, яка має великий досвід проведення медіааналізу на замовлення від міжнародних інституцій, а також із надання технічної допомоги офіційним установам та іншим неурядовим організаціям. Вона була заснована за підтримки Національного демократичного інституту міжнародних відносин (NDI), що базується в США, у червні 1998 р. для моніторингу словацьких ЗМІ напередодні парламентських виборів 1998 р., використовуючи методологію якісного та кількісного аналізу. Протягом понад 20 років організація реалізувала численні проекти у Словаччині та майже у 60 інших країнах, які були спрямовані на покращення медіасередовища, зміцнення критичного мислення та допомогу громадянам в отриманні всебічної інформації. Крім того, організація сприяє розвитку журналістських навичок і знань шляхом проведення медіатренінгів, а також мультимедійних проектів для меншин. Понад десять років «МЕМО 98» є партнером Словацької журналістської премії (Novinárska cena), яку щорічно організовує Фондація «Відкрите суспільство», а з 2018 р. одна з її спеціальних категорій (Журналістика рішень) присуджується під егідою «МЕМО 98».

НАЗВА ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

ПІДТРИМКА УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ ЧЕРЕЗ МЕДІА

ПАРТНЕРИ ПРОЄКТУ

«DW Akademie», «The European Broadcasting Union», «The Norwegian Refugee Council», органи місцевого самоврядування і «Caritas Словаччини», ЮНЕСКО.

ОПИС ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

МІСЦЕ РЕАЛІЗАЦІЇ

Словаччина

ТРИВАЛІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ

Серпень 2023 р. – січень 2024 р.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРОЄКТУ

Розширити доступ вимушених мігрантів до достовірних даних, підвищення їхньої самовпевненості та сприяння мирній взаємодії з суспільством, яке їх прийняло.

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТИ

На початковому етапі проєкту ЮНЕСКО співпрацювала з «Норвезькою радою у справах біженців» (NRC) та «МЕМО 98» для визначення сфер інформаційних потреб українських воєнних мігрантів у Словаччині. У дослідженні були використані кількісні та якісні методи, зокрема фокус-групи, тематичні обговорення і майже 700 інтерв'ю з українськими біженцями у різних місцях – школах, домівках і центрах підтримки. Якраз за збір даних у Словаччині відповідали організації «МЕМО 98» та «Карітас Словаччини».

На основі результатів I етапу дослідження було передбачено створення контенту у ЗМІ на підтримку, пов'язану з біженцями. Зокрема:

- створено і трансльовано на словацькому телебаченні та в соціальних мережах програми, які орієнтовані на мігрантів і тих, що долучилися до участі у їхній реалізації;
- висвітлено конфлікти, рішення, які приймали органи місцевої влади, та розглянуто етичну сторону питань, пов'язаних із вимушеною міграцією;
- проведено дослідження та опитування за участі воєнних мігрантів;
- інтегровано працівників зі сфери медіа, що вимушено покинули Україну, до редакційних команд для участі у процесах підготовки і створення матеріалів ЗМІ у країнах, які прийняли біженців;
- відбулося навчання та коучинг українських працівників зі сфери медіа для підвищення навичок у країні перебування;
- проконсультовано словацьку аудиторію у ЗМІ на предмет правдивості висвітлення подій про вимушених мігрантів і забезпечено включення їхніх поглядів до суспільного дискурсу;
- налагоджено зв'язки між медіа, неурядовими організаціями та місцевими органами влади, що сприяло співпраці та обміну знаннями.

Проєкт спрямований на боротьбу зі стигмою і дезінформацією, надаючи воєнним мігрантам можливість переповісти власні історії. Контент було створено для них, із ними та про них. Він присвячений темам, які вимушені мігранти вважають пріоритетними. Завдяки цьому проєкту посилився обмін фактичною інформацією між вимушеними мігрантами та словацькими місцевими громадами, що їх прийняли. Проєкт посприяв соціальній єдності.

ЕЛЕМЕНТИ, ЯКІ СПРИЯЛИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

- масштаб залученості учасників на національному і місцевому рівнях;
- активна участь у координаційних форумах з питань біженців, що сприяло забезпеченню високого рівня актуальності подій та їхній взаємодоповнюваності з діяльністю, яка проводилася на місцях;
- узгодження між національним і місцевим рівнями прийняття рішень, що забезпечило тісну і чітку координацію у реагуванні на проблеми вимушених мігрантів;
- фінансування від уряду Японії;
- реалізація проєкту під егідою ЮНЕСКО.

ВИКЛИКИ ЧИ ПРОБЛЕМИ

- протидія дезінформації у ЗМІ;
- маніпулятивні інформаційні технології;
- залежність ЗМІ від політичних і фінансових впливових кіл, що перешкоджають об'єктивному висвітленню суспільних і політичних процесів.

НАЗВА ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

«CVEK» (CENTRUM PRE VÝSKUM ETNICALITY A KULTÚRY)

«CVEK» – це незалежна громадська організація, яка прагне зробити свій внесок у створення більш справедливого та згуртованого суспільства у Словаччині завдяки дослідницькій, аналітичній та освітній діяльності. Вона була заснована у 2005 р. і базується в м. Братислава. У роботі організація спирається на такі принципи права, як повага до гідності людини і соціальне різноманіття. Ключова діяльність «CVEK» зосереджена на етнічних, мовних і релігійних меншинах, а тематично вона орієнтується насамперед на сфери освіти, житла, соціальну ситуацію, політичну участь та міжнаціональні відносини. Організація має значний досвід у проведенні досліджень (реалізує переважно якісні дослідження) і вивчає громадську думку та політичний дискурс у контексті бар'єрів, які перешкоджають появі інклюзивного суспільства.

Мета «CVEK» – систематично сприяти створенню середовища, де кожна людина може відчувати себе цінною та шанованою.

НАЗВА ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

РОЗРОБКА СТРАТЕГІЧНИХ ПЛАНІВ ПРО ВКЛЮЧЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ І СІМЕЙ ТА ІНШИХ ВРАЗЛИВИХ ГРУП НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ У СЛОВАЧЧИНІ

ПАРТНЕРИ ПРОЄКТУ

Органи місцевого самоврядування залучених міст у Словаччині.

ОПИС ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

МІСЦЕ РЕАЛІЗАЦІЇ

Вся територія Словаччини

ТРИВАЛІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ

Травень 2023 р. – квітень 2024 р.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРОЄКТУ

Співпраця з муніципалітетами в різних регіонах Словаччини у питаннях комплексних середньострокових і сталих стратегій для включення українських дітей та їхніх сімей, інших іноземців та/або вразливих груп населення на місцевому рівні.

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТИ

Значення «CVEK» у проєкті полягало в тому, щоб завдяки співробітництву з муніципалітетами в різних регіонах Словаччини, розробити комплексні середньо- і довгострокові стійкі стратегії залучення українських дітей та їхніх сімей на місцевому рівні суспільного життя країни.

Проєкт складався з двох етапів:

- етап дослідження, спрямований на картографування ситуації та аналіз потреб у кожному місті-учаснику;
- етап участі для створення стратегій для інтеграції дітей та їхніх сімей з України, іноземців та /або інші вразливих груп у кожному місті.

Ключову роль у реалізації допомоги воєнним мігрантам під час їхньої інтеграції у суспільство та місцеві спільноти у Словаччині відіграли саме органи місцевого самоврядування, які всебічно супроводжували переселенців і словацьких громадян у питаннях, пов'язаних із включенням дітей та їхніх сімей з України у суспільне життя країни.

ЕЛЕМЕНТИ, ЯКІ СПРИЯЛИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

Проєкт фінансує Фонд ЮНІСЕФ у Словаччині й Україні у сфері реагування на біженців.

ВИКЛИКИ ЧИ ПРОБЛЕМИ

- пошук, вибір і реалізація надійних інструментів суб'єктами політики щодо інтеграції українських дітей і їхніх сімей на місцевому рівні держави;
- найширша залученість органів місцевого самоврядування до процесу підтримки інтеграції дітей воєнних мігрантів з України у Словаччині.

НАЗВА ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

«CVEK» (CENTRUM PRE VÝSKUM ETNICALITY A KULTÚRY)

НАЗВА ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

РОЗБУДОВА ПОТЕНЦІАЛУ МУНІЦИПАЛІТЕТІВ У СФЕРІ ІНКЛЮЗІЇ БІЖЕНЦІВ

ПАРТНЕРИ ПРОЄКТУ

УВКБ ООН, чотири муніципалітети Словаччини

ОПИС ПРОЄКТУ АБО ІНІЦІАТИВИ

МІСЦЕ РЕАЛІЗАЦІЇ

Чотири муніципалітети у Словацькій Республіці

ТРИВАЛІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ

Січень 2024 р. – грудень 2024 р.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРОЄКТУ

Розбудова та посилення потенціалу муніципалітетів у питаннях інтеграції воєнних мігрантів та іноземців до нового середовища.

ДІЯЛЬНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТИ

Проект ґрунтувався на попередньому досвіді «CVEK» у співпраці з муніципалітетами у сфері інтеграції мігрантів. У межах проекту було організовано

навчальні заходи для чотирьох муніципалітетів у сфері міжкультурної комунікації за участі вимушених мігрантів, а також у сфері збору даних та аналізу даних про міграцію новоприбулих на місцевому рівні у Словаччині. Важливою частиною проєкту також було створення механізму збору даних для надання інформації про ці спільноти на місцевому рівні.

У межах успішної взаємодії «CVEK» з місцевими органами влади також було залучено вимушених мігрантів, щоб знати і розуміти специфічні потреби останніх. При цьому, саме місцеві органи влади відіграли ключову роль в інтеграції біженців з погляду імплементації необхідних для цього завдання практик.

ЕЛЕМЕНТИ, ЯКІ СПРИЯЛИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

- реалізується у співпраці з УВКБ ООН;
- наявність досвіду «CVEK» у питанні співпраці з муніципалітетами Словаччини у сфері інтеграції мігрантів.

ВИКЛИКИ ЧИ ПРОБЛЕМИ

- обмежене територіальне охоплення у межах Словаччини;
- кількісні обмеження у питанні залучених муніципалітетів;
- постійне зростання числа мігрантів та іноземців;
- зростання обсягів ресурсів для задоволення потреб прибулих.

У цьому документі представлено огляд різних практик взаємодії громадських організацій, волонтерських та інших ініціативних груп з органами місцевого самоврядування, які своєю діяльністю відстоювали інтереси та надавали допомогу українським біженцям у трьох країнах Вишеградської групи – Чехії, Польщі та Словаччині. Важливо зауважити, що ми описали досвід громадських організацій, які були створені до початку повномасштабного вторгнення 2022 р., тих, які виникли після 24 лютого 2022 р., а також тих, які активно діють на рівні ініціатив, однак офіційно не зареєстровані.

Представлення, обговорення, відбір та аналіз кейсів успішних досвідів співпраці громадянського суспільства і місцевої влади у перші 2 роки повномасштабної війни росії проти України (2022 – 2024 рр.) дав можливість зробити такі висновки.

Сфери, пріоритети та цільові групи. Діяльність громадських організацій зосереджувалася передусім у гуманітарній, медичній, інформаційній, освітній, інтеграційній, психосоціальній та культурній сферах. У перші 6 місяців війни було критично необхідно забезпечити базові гуманітарні потреби українських біженців (житло, харчування, одяг), надати інформацію щодо основних прав, можливостей оформлення статусу тимчасового захисту, перелік і контакти державних служб, які займаються питаннями біженців у цих країнах тощо. З часом запити мігрантів змінилися, а відтак відбувалися зміни в пріоритетах і сферах надання допомоги – загострювалася необхідність у залученні неурядових організацій для сприяння мовній та економічній інтеграції українських біженців, створення середовища для задоволення їхніх культурних потреб і соціальної адаптації, а також для протидії російській пропаганді та дезінформації у ЗМІ. Крім того, зауважимо, що діяльність неурядового сектору була спрямована на допомогу різновіковим групам воєнних мігрантів, зокрема дітям віком до 18 років, адже їхня частка в аналізованих країнах перевищувала 30%. Таким чином, виникла діяльність, спрямована на створення і розширення закладів для дітей дошкільного віку, забезпечення освітнім процесом дітей шкільного віку, а також функціонування просторів для їхнього дозвілля.

Формати залучення. Ми спостерігаємо різні форми взаємодії та співпраці громадських організацій з органами місцевого самоврядування. Окрім фінансової підтримки (повне або часткове фінансування певних критично важливих проєктів, надання приміщень для користування на безоплатній основі або за пільговими тарифами), успішними були також й інші формати, а саме: обмін інформацією та досвідом, залучення представників громадянського суспільства до обговорення та розробки місцевих політик з питань українських біженців; особиста участь представників мерії або органів місцевого самоврядування у

заходах чи проєктах, які реалізують неурядові організації; делегування частини обов'язків, повноважень, різних видів послуг і діяльності, які мали б реалізовувати державні місцеві інституції, громадським організаціям, котрі змогли виконувати ці завдання ефективніше та за фінансової підтримки міжнародних донорів.

Мережування та співпраця. Певні проєкти виходять на загальнонаціональний та міжнародний рівень. Ми спостерігаємо утворення коаліцій, консорціумів неурядових організацій для аналізу та адвокації питань українських біженців в аналізованих країнах Вишеградської групи. Такі форми співпраці дають можливість шукати більш комплексний підхід для розробки ефективних політик на різних рівнях влади – від місцевої до загальнодержавної чи європейської, а також кооперувати спроби громадських організацій, що мають різну місію, але готові консолідувати зусилля і спільно залучати міжнародні грантові кошти для підтримки українських воєнних мігрантів. Також у такому форматі важливою була передача й обмін інформацією та досвідом інших країн ЄС, які прихистили значну частину українських біженців (наприклад, Німеччини), для імплементації їхніх практик у країнах Вишеградського фонду.

Проблеми та виклики. Серед ключових проблем, про які найчастіше згадували представники НУО у своїх виступах на воркшопах, були скорочення або недостатність фінансової підтримки; нестача людських ресурсів і волонтерів; негативний вплив російської пропаганди в ЗМІ та зміна ставлення до українських біженців в аналізованих країнах; результати виборів, зокрема у Польщі, та зміни управлінців; покрокові часткові зміни в законодавстві, а також відсутність стратегічної візії та довгострокових планів щодо інтеграції українських воєнних мігрантів.

Найкращі практики співпраці громадських організацій з місцевою владою для адвокації питань українських воєнних мігрантів. Аналітичний звіт / Ірина Ключковська, Оксана П'ятковська, Ольга Долінська, Володимир Гнатюк. – Львів, 2024. – 88 с.

Літературне редагування – Оксана Трумко, Наталія Кирчів
Дизайн і комп'ютерна верстка – Руслана Галецька

Звіт видано за фінансової підтримки Міжнародного Вишеградського Фонду.

Усі права застережено, жодна частина цієї публікації не може бути передрукована або використана іншим способом (електронним, механічним, як фотокопія тощо) без попередньої письмової згоди авторів і видавця, яким є Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою.

©Міжнародний інститут освіти,
культури та зв'язків з діаспорою

© Ірина Ключковська, Оксана П'ятковська,
Ольга Долінська, Володимир Гнатюк
Руслана Галецька – ілюстрації

Львів
Видавництво Львівської політехніки
2024

visegrad.mio.k.lviv.ua